

V. KONIUNKTURA W BUDOWNICTWIE

1. Omówienie wyników

1. Po umiarkowanie optymistycznych prognozach z III kwartału 2020 roku zakłady budowlane zrewidowały swoje oceny sytuacji w sektorze. Wpływ na to ma bardzo wysoki wzrost liczby dobowych zakażeń w ciągu ostatnich kilku tygodni zarówno w Polsce, jak i całej Unii Europejskiej. W konsekwencji w IV kwartale obserwujemy pogorszenie się koniunktury budowlanej, a groźba kolejnego *lockdownu* oraz obawy co do przyszłości rzutują na prognozy rozwoju sytuacji w kolejnym kwartale.

2. Wskaźnik koniunktury w budownictwie IRG SGH (IRGCON) przyjmuje obecnie wartość -23,2 pkt. W porównaniu z III kwartałem wartość wskaźnika jest niższa prawie o 5 pkt, a od wartości sprzed roku o niemal 12 pkt. Sytuacja firm prywatnych jest gorsza niż przedsiębiorstw publicznych; wartości wskaźnika dla sektorów prywatnego i publicznego są równe odpowiednio: -25,0 i -14,5 pkt. W porównaniu z III kwartałem są niższe o 4,8 i 4,1 pkt, a w porównaniu z IV kwartałem 2019 r. o: 11,9 i 15,5 pkt.

Podobnie jak w poprzednich kwartałach silne zróżnicowanie koniunktury obserwuje się w układzie regionalnym. Obecnie najwyższą wartość IRGCON odnotowano dla makroregionu północno-zachodniego (-3,8 pkt), a najniższą dla makroregionu centralnego (-47,5 pkt).

Sytuacja w budownictwie jest zróżnicowana również pod względem rodzaju działalności. Najwyższą wartość wskaźnika (-8,5 pkt) zanotowano dla zakładów zajmujących się wznoszeniem budynków (3,9 pkt w IV kwartale ubiegłego roku), a najniższą (-34,2 pkt) dla firm zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (-13,4 pkt w IV kwartale ubiegłego roku).

Najniższą wartość wskaźnika koniunktury, -43,9 pkt, zanotowano dla krajowych zakładów będących własnością osób fizycznych, a najwyższą dla pozostałych przedsiębiorstw krajowych (17,6 pkt) oraz przedsiębiorstw komunalnych (6,4 pkt).

3. Po raz pierwszy od 2002 roku wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji budownictwa w IV kwartale jest ujemna (-16 pkt). Jest aż o 17,4 pkt mniejsza niż przed rokiem i o niemal 13 pkt niższa niż w poprzednim kwartale. Znaczny spadek wartości salda w skali roku zanotowano dla obu sektorów własnościowych: o 17,2 pkt dla firm prywatnych oraz o 31,1 pkt dla przedsiębiorstw publicznych.

Najwyższą wartość salda, -8,5 pkt, odnotowano dla zakładów zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, a najniższą, -33,9 pkt, dla zakładów prywatnych, zatrudniających do 10 osób. W porównaniu z IV kwartałem 2019 roku w zakładach zajmujących się wznoszeniem budynków nastąpił spadek poziomu produkcji aż o 44,3 pkt.

Zakłady budowlane nie spodziewają się wzrostu poziomu produkcji w I kwartale 2020 roku. Prognozowana wartość salda wynosi -45,8 pkt (dla sektora prywatnego -49 pkt, dla publicznego -36,7 pkt).

4. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień ogółem w bieżącym kwartale nadal jest ujemna i równa -20,7 pkt. Ujemną wartość salda w IV kwartale na podobnie niskim poziomie odnotowano jedynie w 2002 roku (-19,9 pkt) oraz w 2012 (-19,1 pkt). W porównaniu z poprzednim kwartałem w portfelach zakładów budowlanych jest mniej zamówień (spadek o 2,3 pkt), a w porównaniu z IV kwartałem 2019 roku spadek wartości salda wynosi aż 26 pkt, w dużej części ze względu na spadek poziomu zamówień krajowych (o 32,3 pkt). W przypadku zamówień eksportowych obserwujemy dodatnie saldo (8,2 pkt). W porównaniu do poprzedniego kwartału odnotowujemy wzrost o 36,6 pkt, a do IV kwartału 2019 roku o 17,2 pkt.

W przypadku sektora prywatnego saldo zamówień utrzymuje się na poziomie zbliżonym do ubiegłego kwartału (-24,6 pkt), natomiast w sektorze publicznym nastąpił spadek z 7,7 pkt do 0,0 pkt. Prognozy dotyczące kształtowania się zamówień w nadchodzącym kwartale są gorsze od obecnych ocen – prognozowane wartości salda w ujęciu ogółem oraz dla sektorów prywatnego i publicznego są równe odpowiednio: -42,3, -47,9 i -14,5 pkt.

5. Sprawdziły się oczekiwania przedsiębiorców z poprzedniego kwartału, dotyczące wykorzystania mocy produkcyjnych. Obecna wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -14,9 pkt, dla sektora prywatnego -19,5 pkt, a publicznego 3,8 pkt. W porównaniu z analogicznym kwartałem przed rokiem sięgają odpowiednio: -15,3, -19,3 oraz -1,0 pkt, a w porównaniu do poprzedniego kwartału: -8,5, -5,0 oraz -22,4 pkt. Spodziewany jest dalszy spadek stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych w budownictwie w następnym kwartale.

6. Spadkową tendencję cen usług budowlanych obserwujemy od ponad dwóch lat. Miarą spadku cen w ciągu minionego roku jest zmniejszenie wartości salda o 31,1 pkt, a w ciągu ostatniego kwartału o kolejne 5,1 pkt. Ze wzrostem cen usług budowlanych mamy do czynienia jedynie w sektorze publicznym (z 5,9 pkt w poprzednim kwartale do 21,5 pkt w obecnym kwartale). W I kwartale 2021 roku można spodziewać się dalszego wzrostu poziomu cen usług budowlanych.

7. Zakłady budowlane nadal negatywnie oceniają własną sytuację finansową, chociaż nieco lepiej niż w III kwartale. Obecna wartość salda jest równa -11,7 pkt, wzrosła więc o 3,1 pkt. W porównaniu z IV kwartałem 2019 r. nastąpił spadek wartości salda o -11 pkt. Dodatkowo wartości salda przyjęło wyłącznie dla zakładów zatrudniających powyżej 100 osób (1,2 pkt). Najgorzej swą sytuację finansową oceniają firmy z sektora prywatnego, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstwa (-28,8 pkt). Spodziewane jest pogorszenie się sytuacji finansowej zakładów budowlanych w nadchodzącym kwartale; prognozowana wartość salda wynosi -36,4 pkt.

8. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia wynosi -9,4 pkt i jest na tym samym poziomie co w IV kwartale 2019 r. Pod względem zatrudnienia sytuacja firm prywatnych jest trudniejsza niż przedsiębiorstw publicznych. Dla sektora prywatnego obecna wartość salda wynosi -10,3 pkt, a publicznego -5,3 pkt. Zmiany w skali roku wynoszą odpowiednio: -1,3 i 8,2 pkt. Zakłady budowlane prognozują spadek poziomu zatrudnienia w nadchodzącym kwartale; prognozowana wartość salda wynosi -25,6 pkt.

9. Obecny poziom inwestycji również jest bardzo niski. Wartość salda wynosi -25,8 pkt w ujęciu ogółem, -25,2 pkt dla sektora prywatnego i -30,4 pkt dla publicznego. W porównaniu z III kwartałem wartość salda w ujęciu ogółem jest na zbliżonym poziomie (spadek o 0,8 pkt), jednak w skali roku nastąpił spadek o 7,8 pkt. We wszystkich analizowanych grupach zakładów saldo inwestycji jest na poziomie -20, -30 pkt. Należy spodziewać się spadku nakładów inwestycyjnych w firmach budowlanych w I kwartale 2021 roku (prognoza -34,1 pkt).

10. Zakłady budowlane oceniają obecną sytuację gospodarczą w kraju jeszcze gorzej niż w III kwartale. Wartość salda jest niższa o -5,9 pkt i wynosi -60,7 pkt. W skali roku odnotowano spadek aż o 50 pkt. Dla wszystkich analizowanych grup zakładów saldo przyjmuje zbliżone wartości w granicach -40, -60 pkt. Firmy budowlane spodziewają się pogorszenia się ogólnej sytuacji gospodarczej w nadchodzącym kwartale. Prognozowane wartości salda wynoszą -71 pkt w ujęciu ogółem, -68,8 pkt dla firm prywatnych i -82,3 pkt dla przedsiębiorstw publicznych.

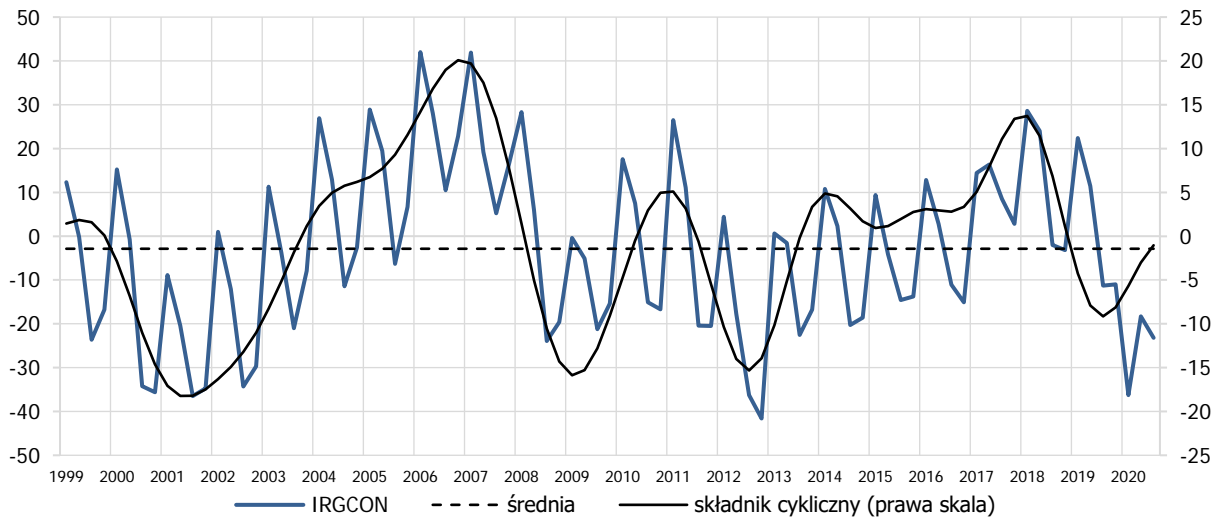
11. Odmienne są opinie firm budowlanych na temat sytuacji we własnej branży, chociaż trudno w tym przypadku mówić o znaczącej poprawie. Wartość salda w ciągu minionego kwartału wzrosła o 5,1 pkt, jednak w porównaniu z IV kwartałem ubiegłego roku obserwujemy spadek o 24,5 pkt. Kondycję branży budowlanej źle oceniają zarówno firmy prywatne, jak i przedsiębiorstwa publiczne.

Wartości salda wynoszą odpowiednio: -42,7 i -48,1 pkt. Najgorzej oceniają sytuację budownictwa zakłady krajowych osób fizycznych (-49,3 pkt) oraz zakłady związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (-49,2 pkt). Prognozy rozwoju sytuacji w budownictwie w nadchodzącym kwartale są jeszcze bardziej pesymistyczne niż oceny stanu bieżącego. Prognozowana wartość salda jest równa -60,7 pkt.

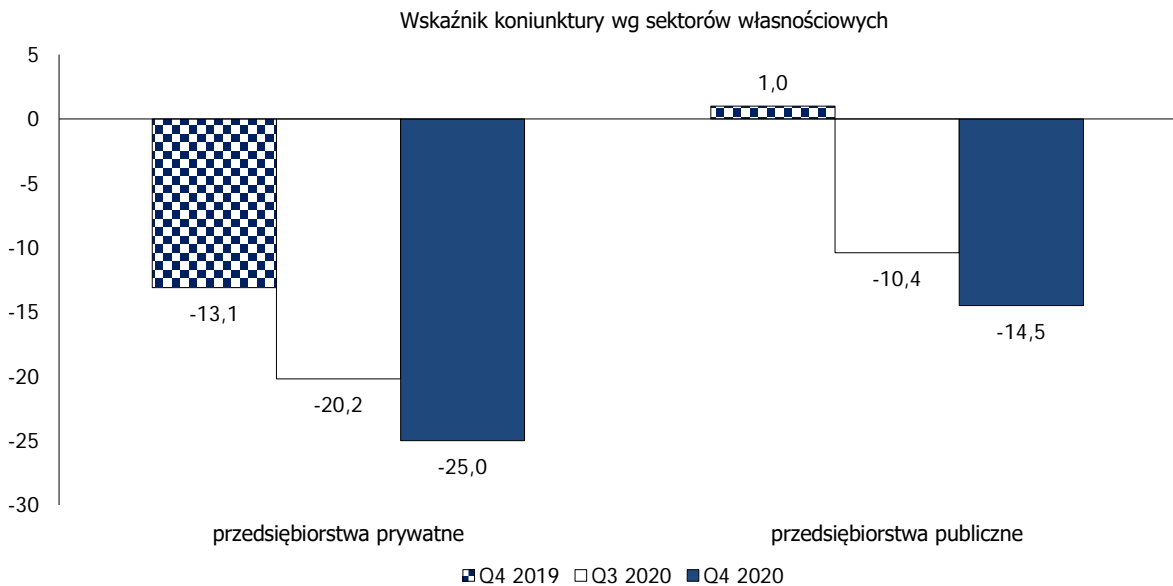
12. W porównaniu z poprzednim kwartałem nie zmieniła się znacząco uciążliwość głównych barier ograniczających aktywność produkcyjną zakładów budowlanych. W pierwszej kolejności firmy budowlane wskazują silną konkurencję wewnątrz gałęzi (48,2% ankietowanych), następnie niestabilne przepisy prawne (46,1%) i nadmierne obciążenia podatkowe (42,6%). Warto przy tym zauważyć, że niestabilne prawo nigdy dotychczas nie było drugą główną barierą ograniczającą aktywność zakładów budowlanych i – co więcej – wskazaną przez prawie co drugą firmę. Bariery te w różnym stopniu utrudniają działalność firm prywatnych i przedsiębiorstw publicznych. Konkurencja jest większym problemem dla zakładów prywatnych (odsetek wskazań wyższy o 6,7 pkt proc.). Niestabilne przepisy prawne utrudniają funkcjonowanie aż 52,4% przedsiębiorstw publicznych i 45,4% prywatnych. W dalszym ciągu trudności ze znalezieniem pracowników zarówno o wysokich, jak i o niskich kwalifikacjach znacząco rzutują na rozwój branży. Zakłady budowlane nie spodziewają się, by dotkliwość wymienionych barier istotnie nasiliła się w nadchodzącym kwartale.

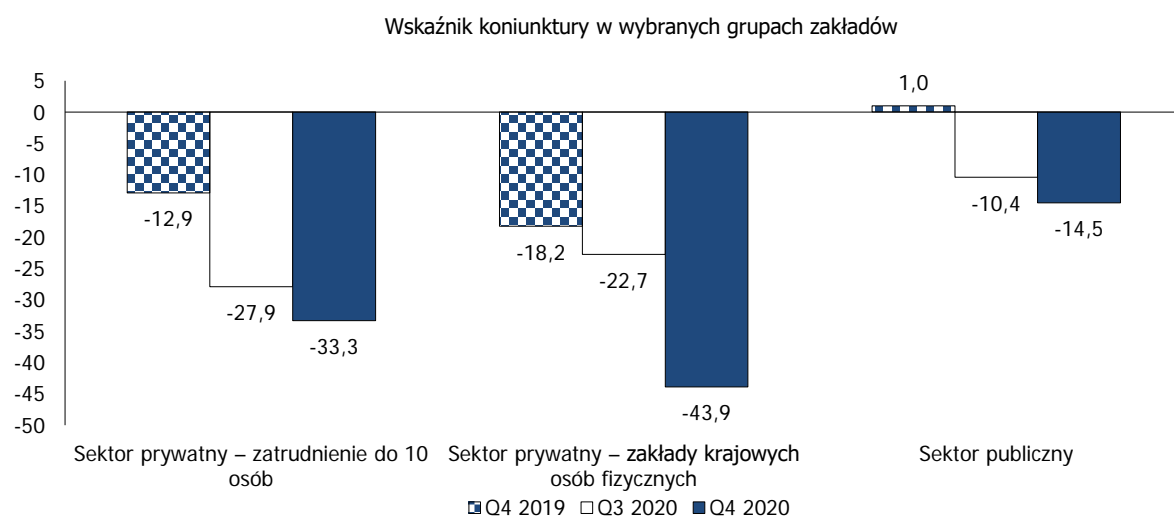
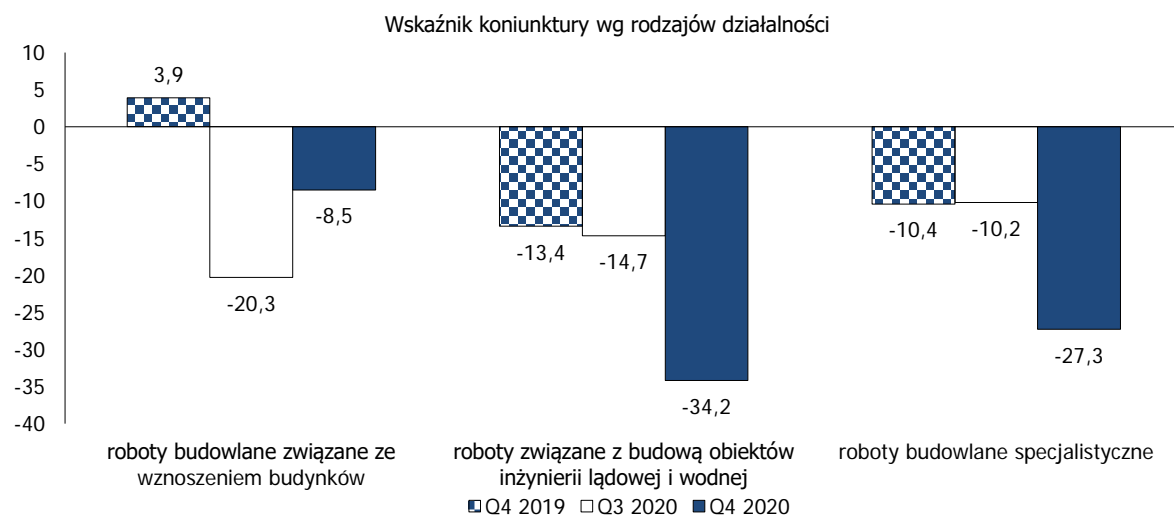
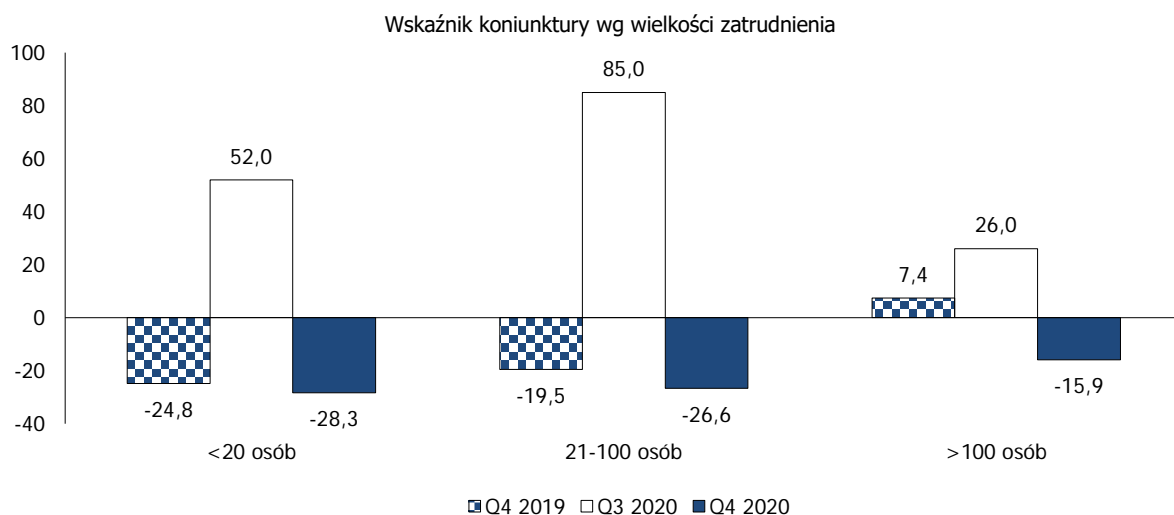
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

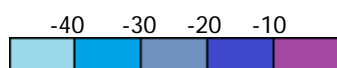
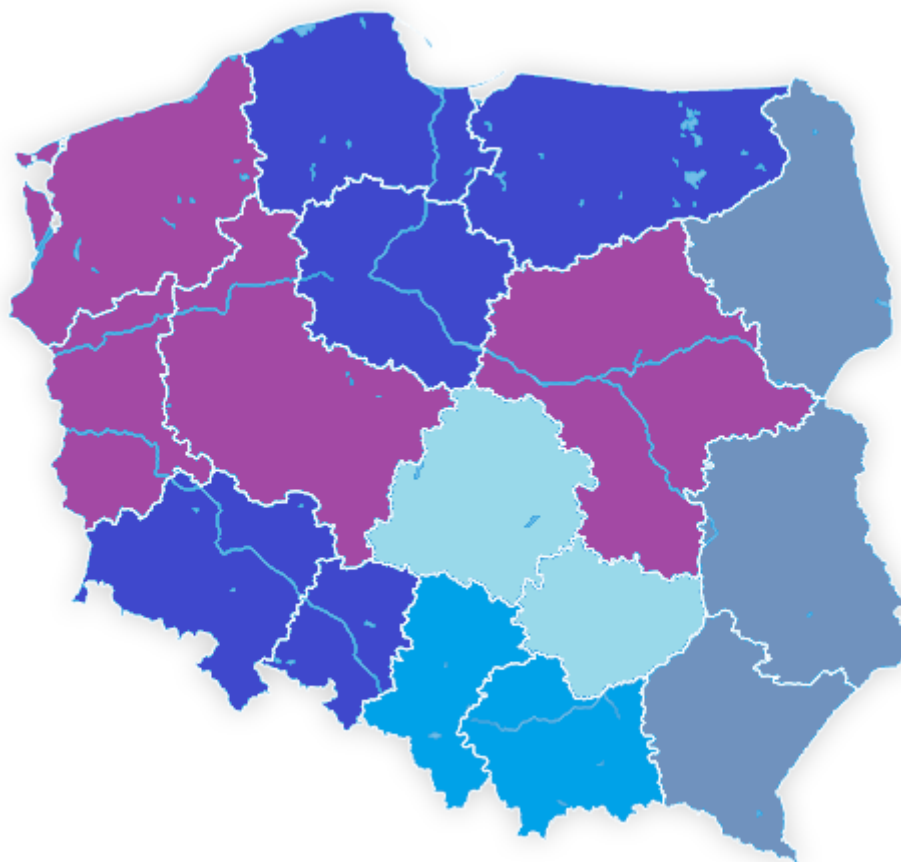

składowe salda	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020
1. zamówienia ogółem – stan	22,9	5,3	-30,4	-39,4	-18,4	-20,7
2. wielkość zatrudnienia – przewidywania	-0,4	-27,9	8,4	-33,2	-18,2	-25,6
wskaźnik koniunktury (IRGCON): (1.+2.)/2	11,3	-11,3	-11,0	-36,3	-18,3	-23,2

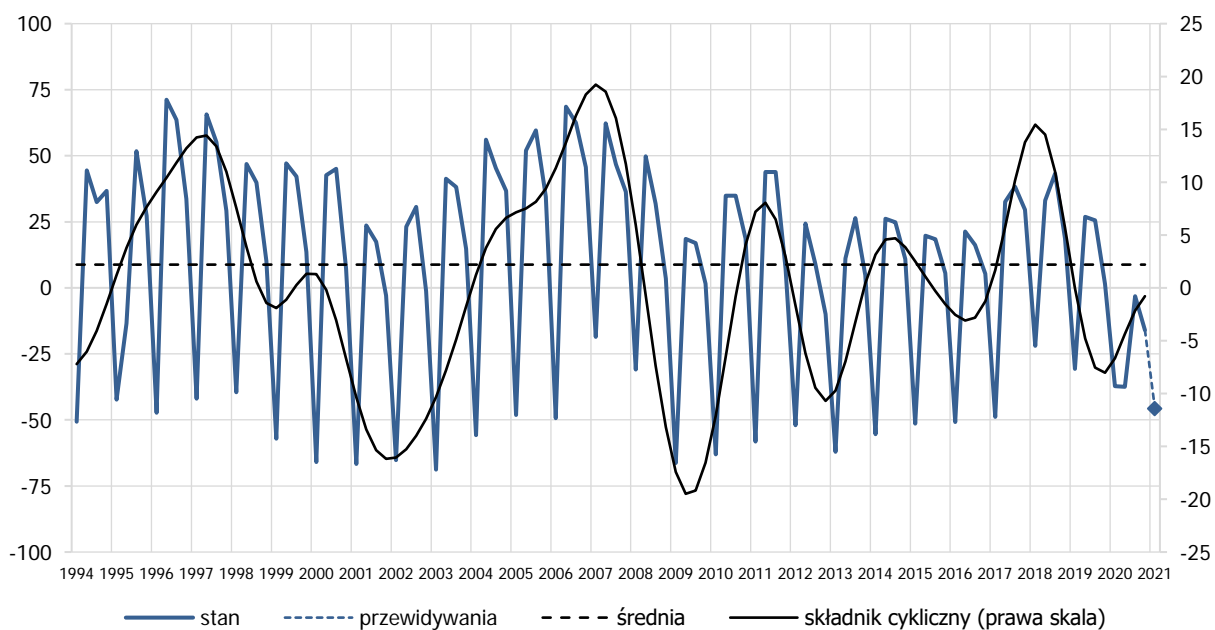

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

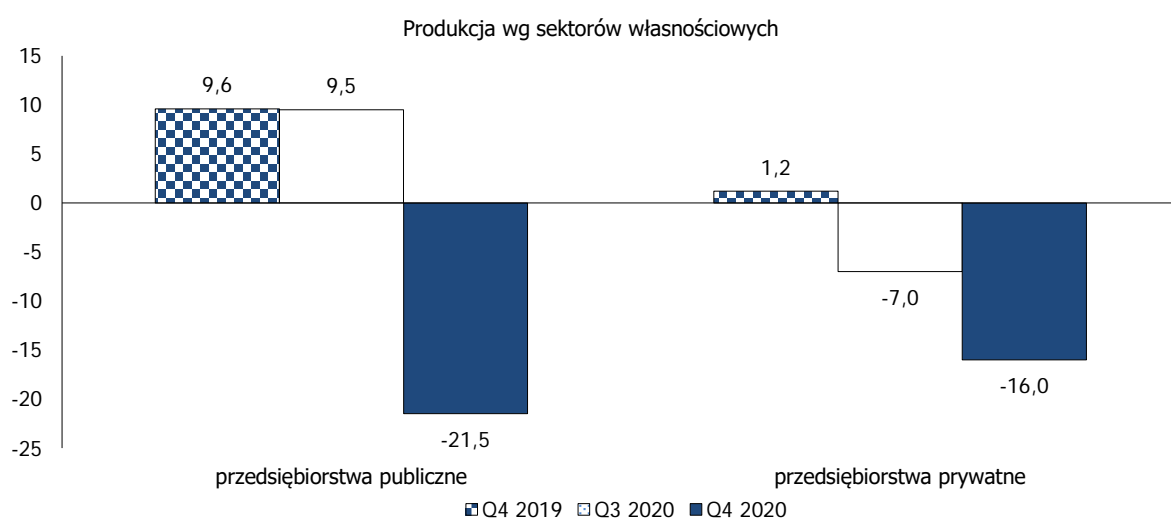

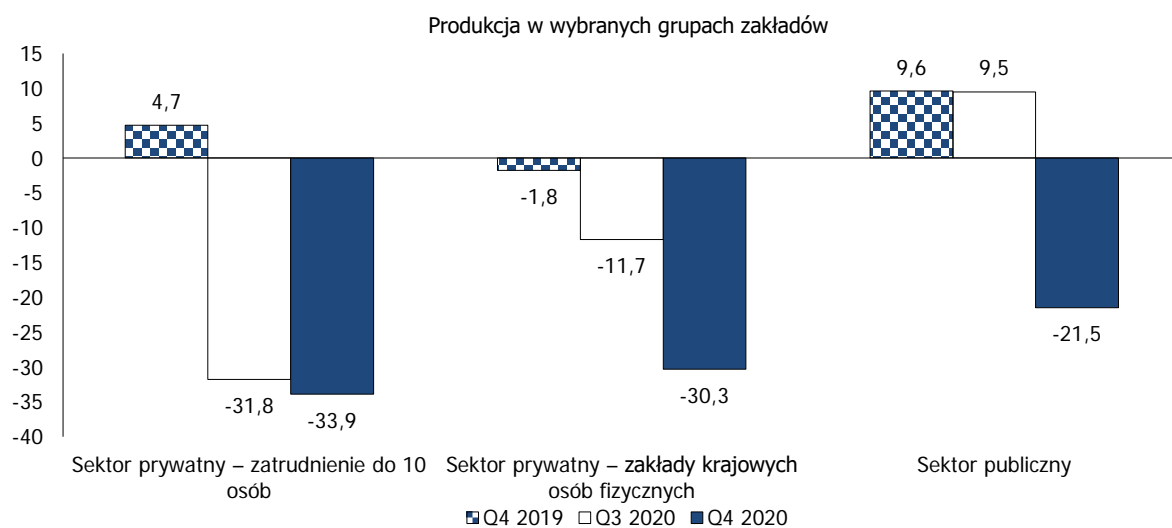
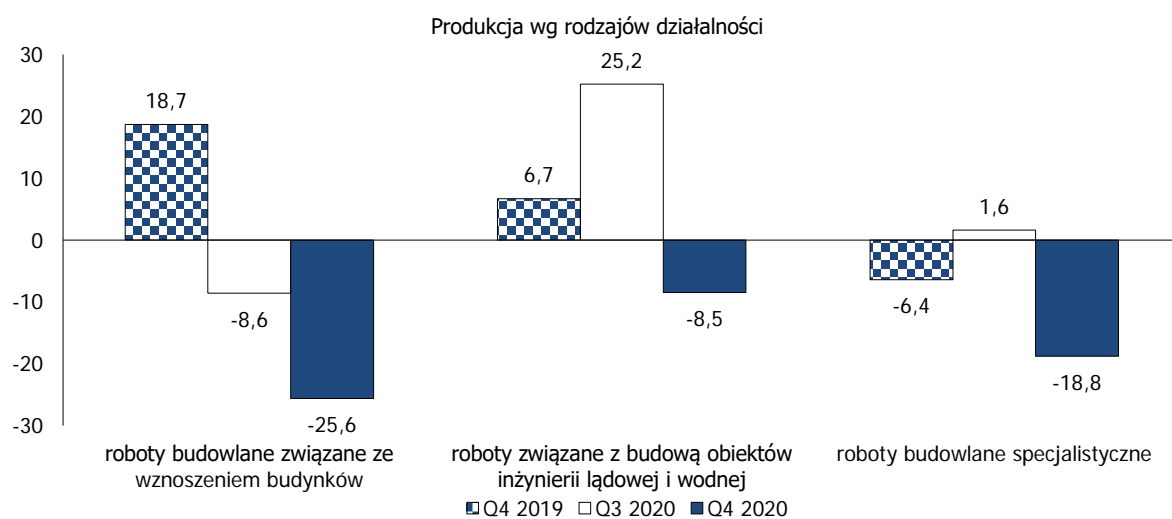
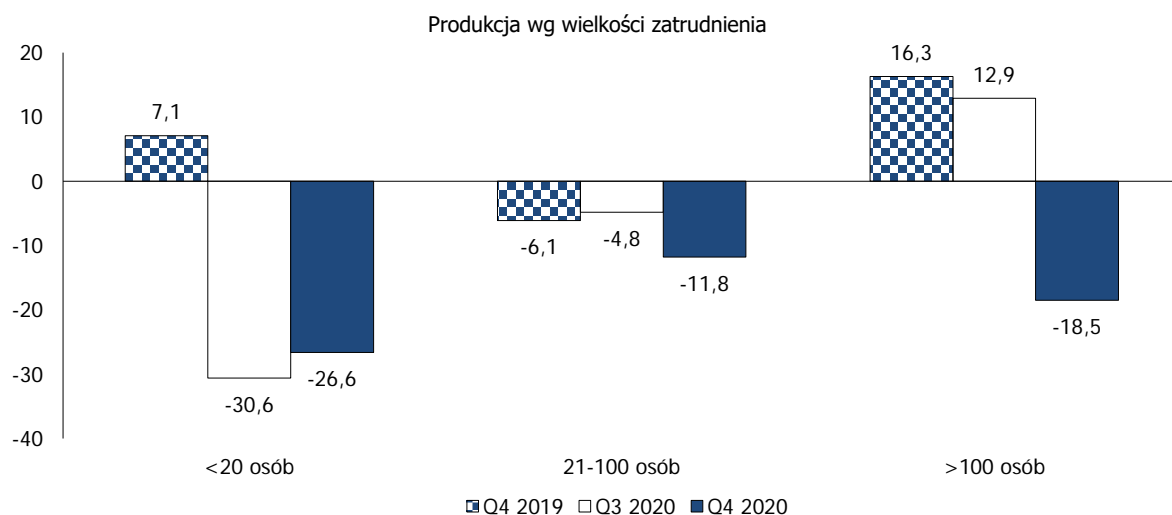
	Q4 2019	Q3 2020	Q4 2020
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	-35,8	-3,3	-47,5
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	-12,0	14,8	-32,1
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	-6,8	17,9	-29,1
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	-14,7	10,9	-3,8
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	-6,5	31,3	-18,6
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	2,4	5,9	-18,6
Województwo mazowieckie	-9,9	1,5	-5,9

PRODUKCJA

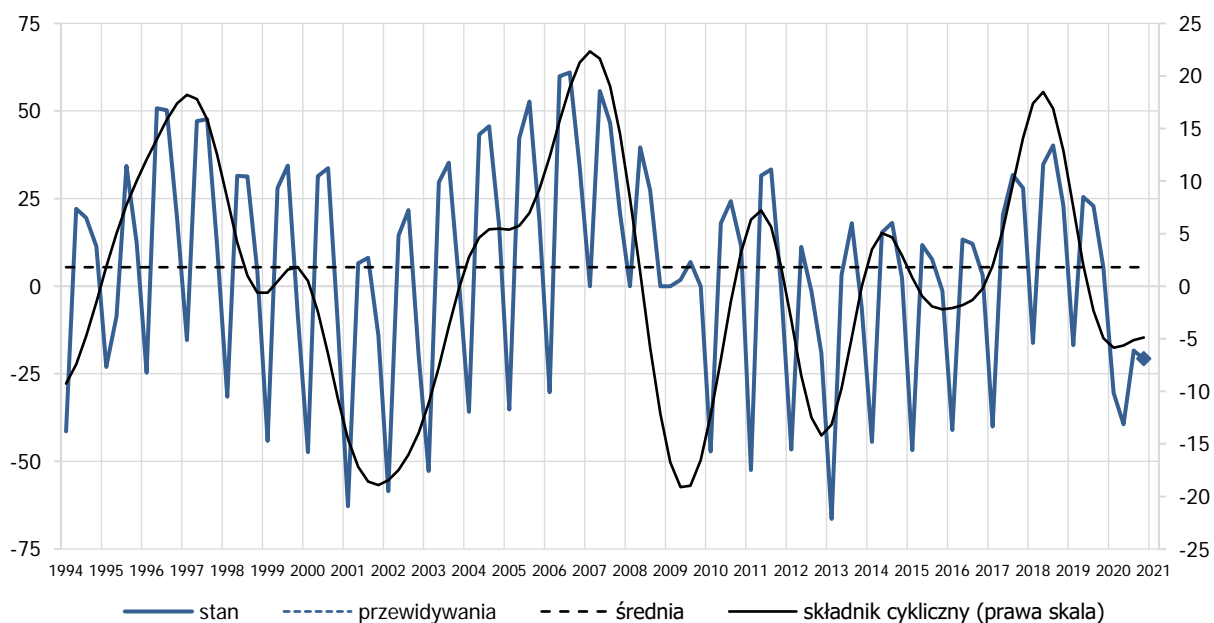

warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	22,9	14,5	8,9	25,1	18,5	8,0
2. brak zmiany	55,6	33,8	44,7	46,6	47,0	38,2
3. spadek	21,5	51,7	46,4	28,3	34,5	53,8
saldo (1.-3.)	1,4	-37,2	-37,5	-3,2	-16,0	-45,8

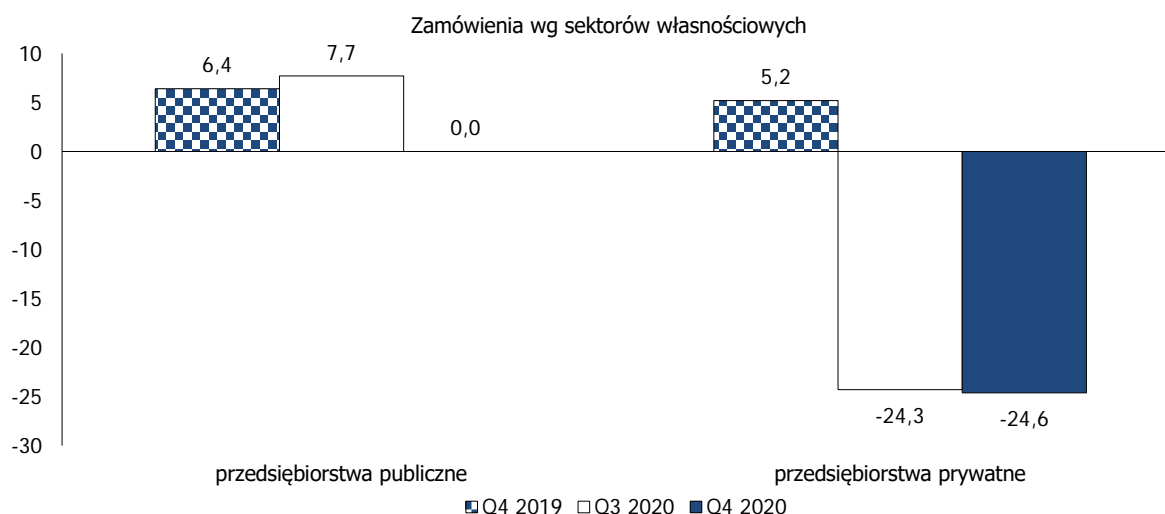

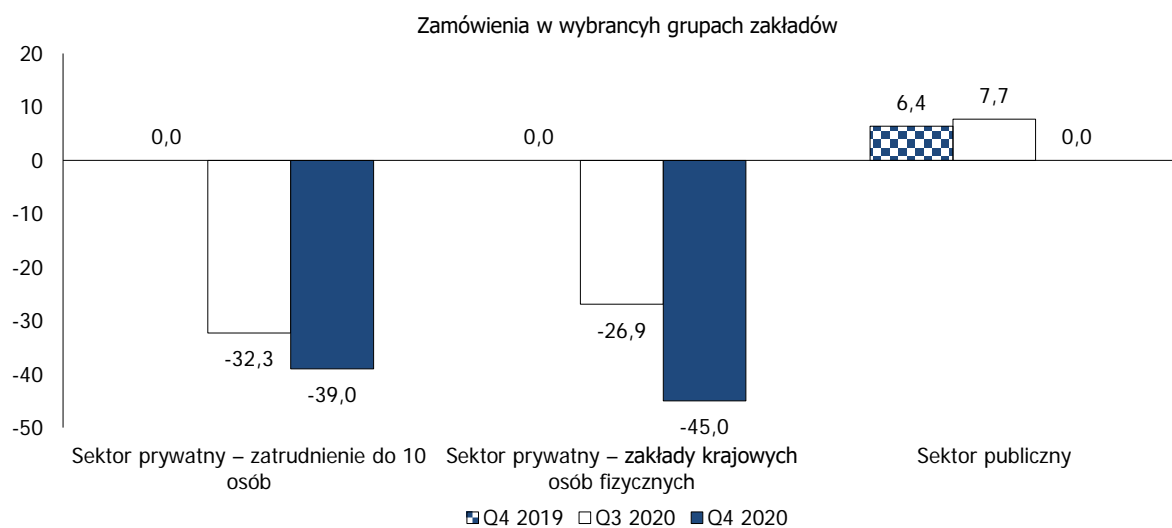
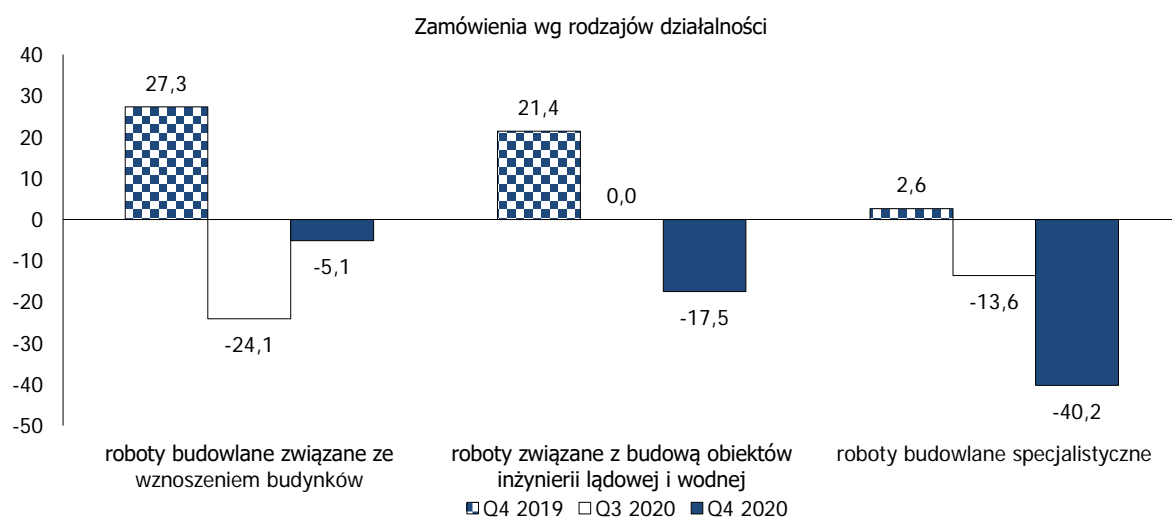
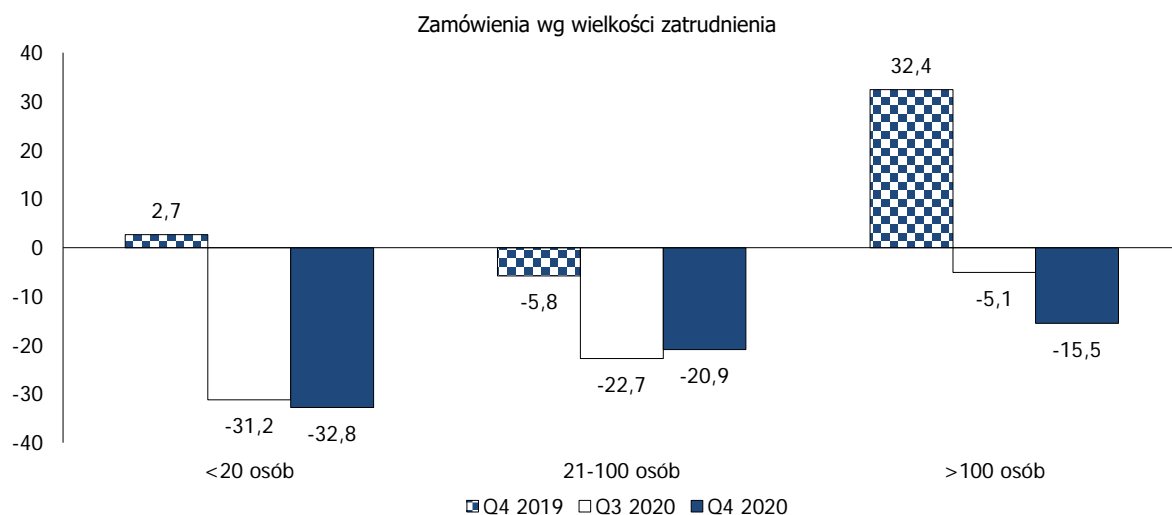

ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

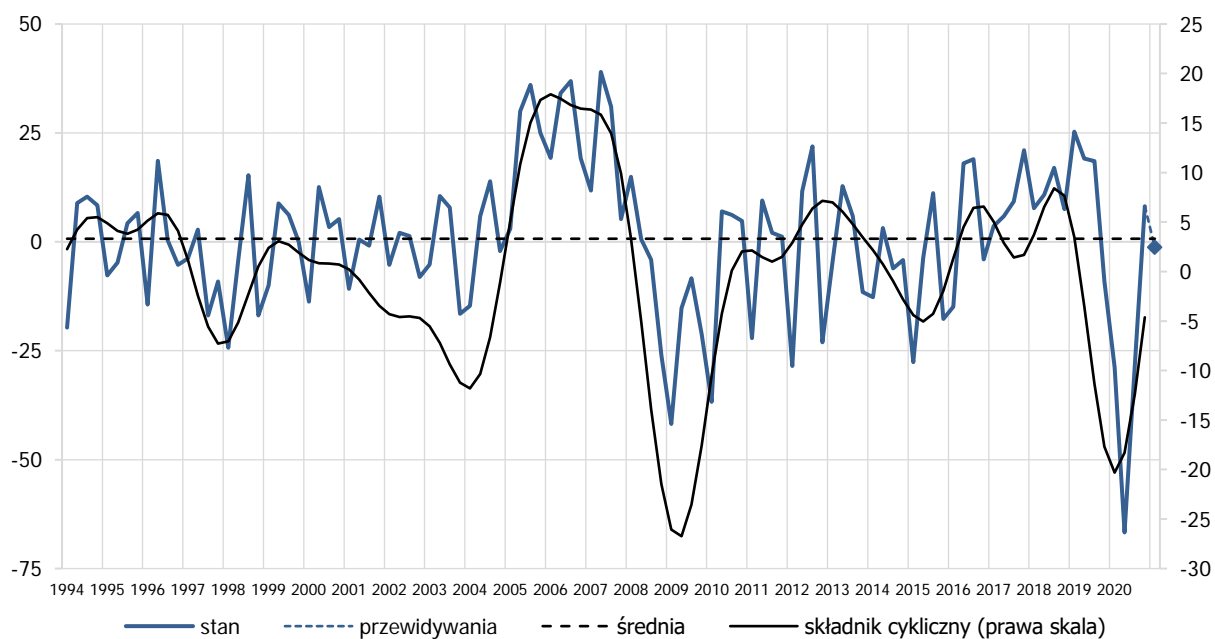

warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	25,5	12,4	9,2	19,7	15,6	9,0
2. brak zmiany	54,3	44,8	42,2	42,2	48,1	39,6
3. spadek	20,2	42,8	48,6	38,1	36,3	51,3
saldo (1.-3.)	5,3	-30,4	-39,4	-18,4	-20,7	-42,3

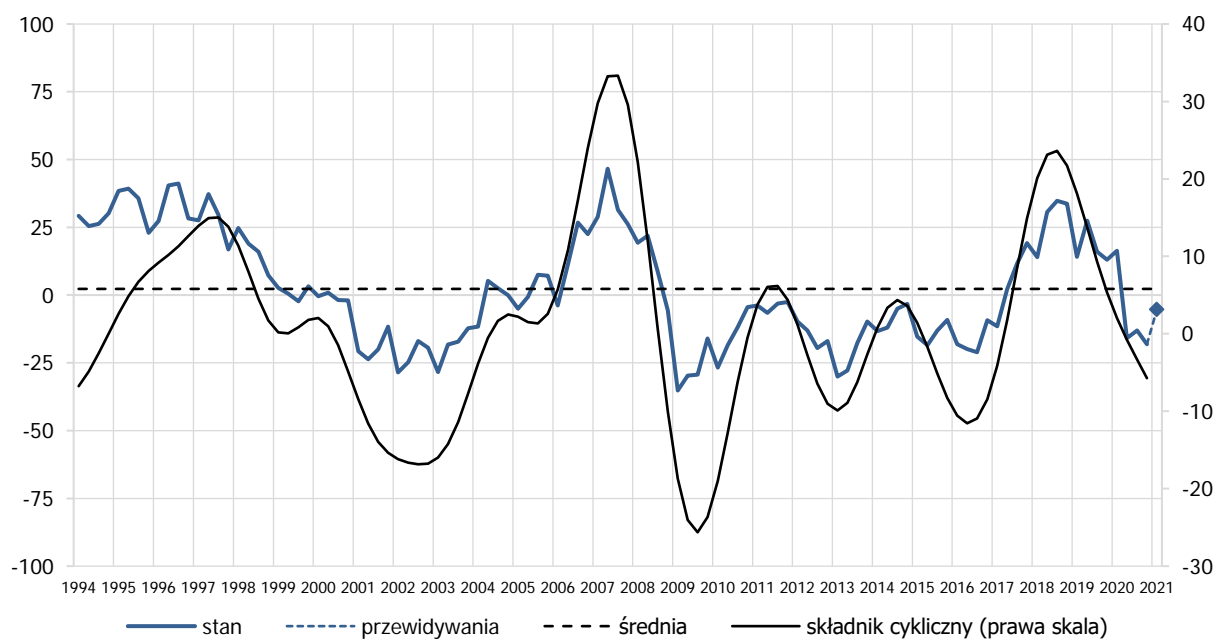

ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

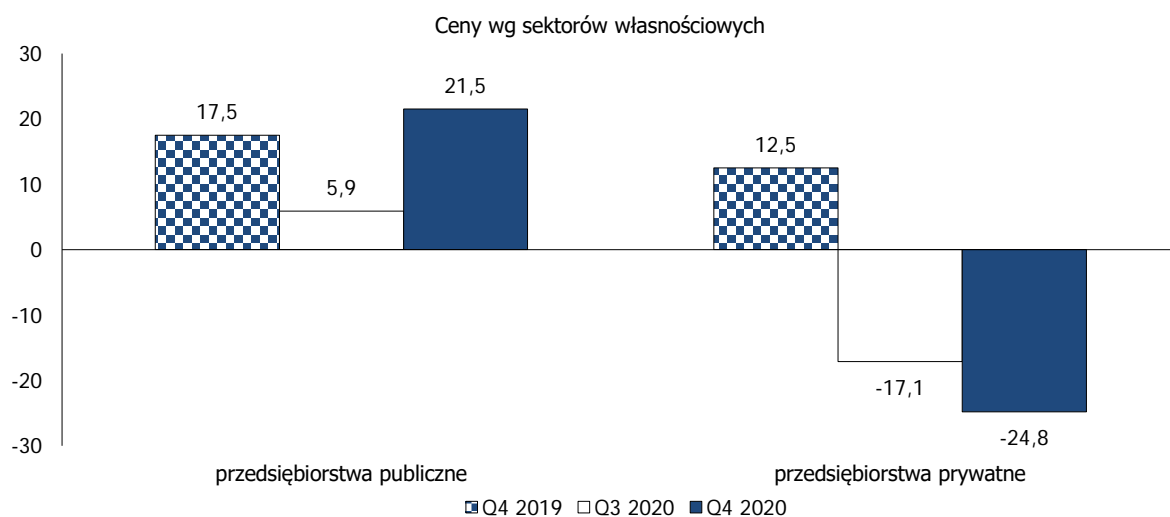

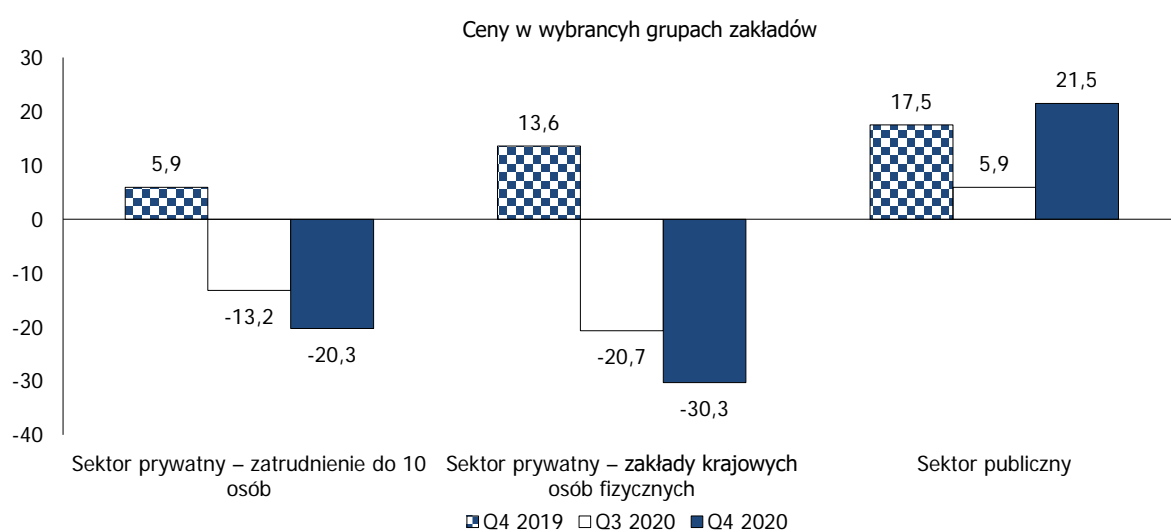
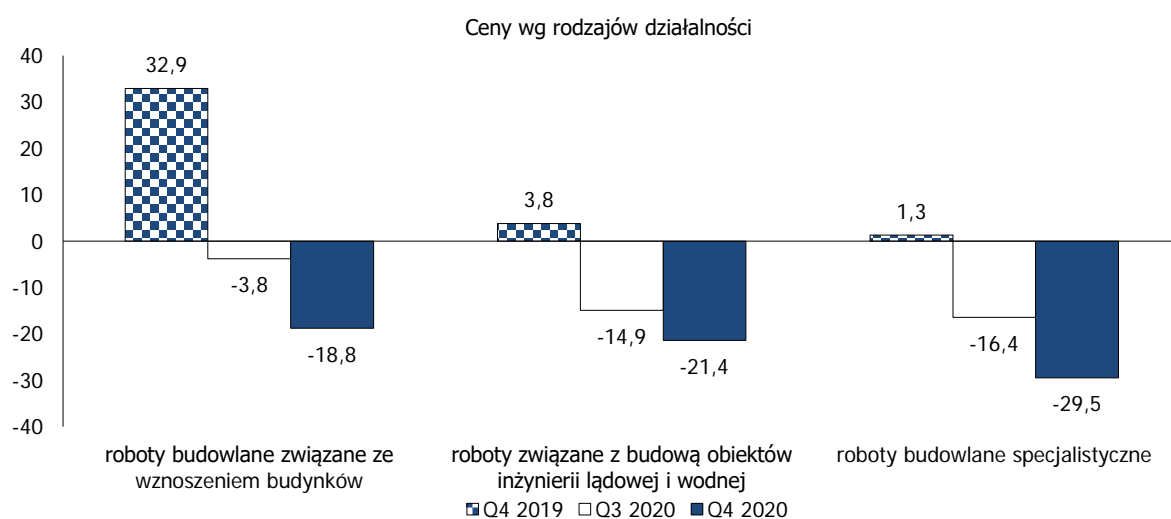
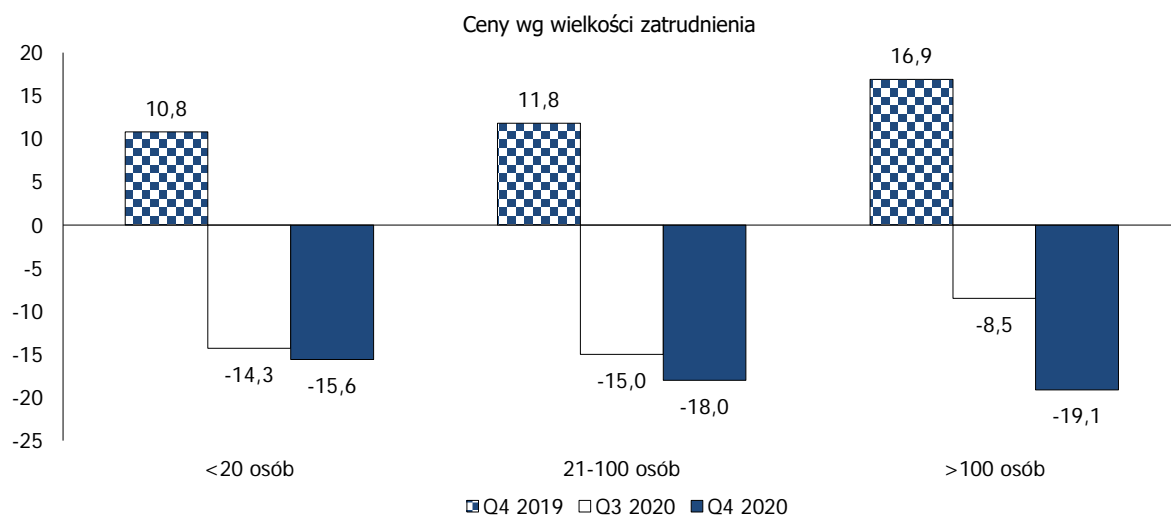
warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	11,2	3,0	0,0	7,4	16,4	11,0
2. brak zmiany	68,5	65,2	33,3	56,8	75,3	76,7
3. spadek	20,2	31,8	66,7	35,8	8,2	12,3
saldo (1.-3.)	-9,0	-28,8	-66,7	-28,4	8,2	-1,3

CENY USŁUG BUDOWLANYCH

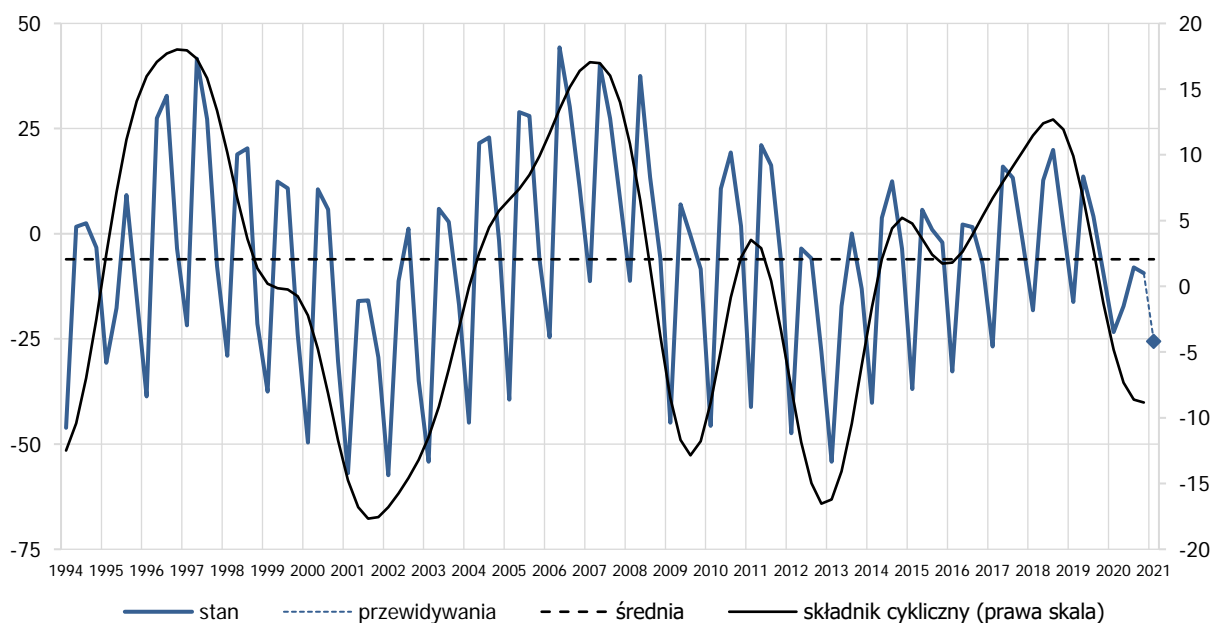

warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	19,5	25,0	9,9	10,8	9,0	18,2
2. brak zmiany	74,0	66,4	64,3	65,4	63,9	58,3
3. spadek	6,5	8,6	25,8	23,8	27,1	23,5
saldo (1.-3.)	13,0	16,4	-15,9	-13,0	-18,1	-5,3

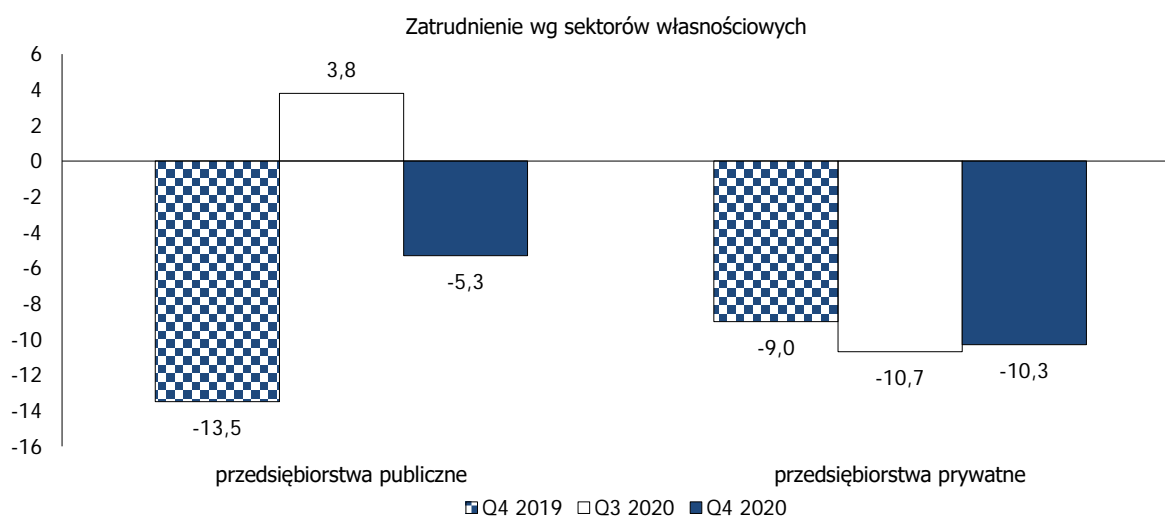

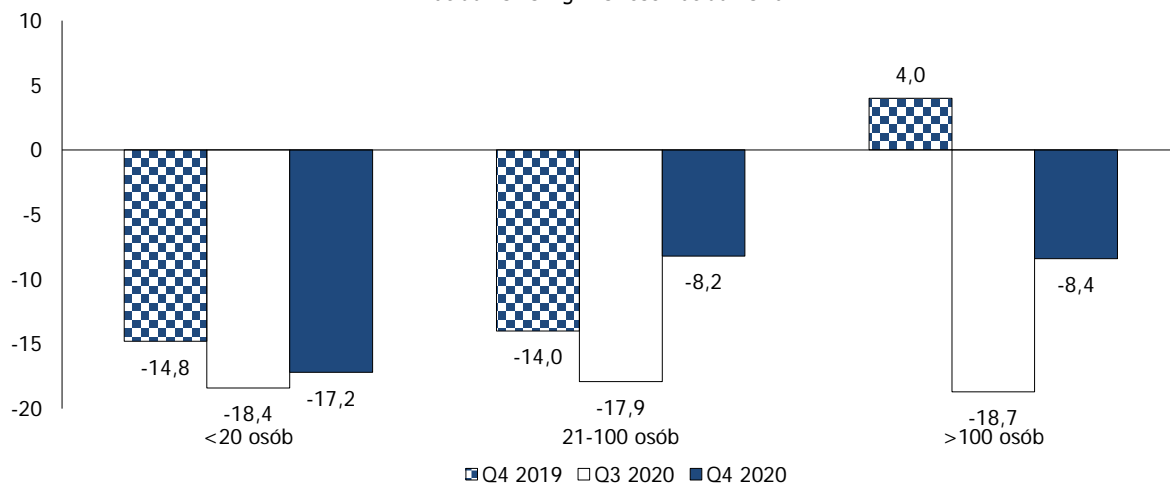
ZATRUDNIENIE

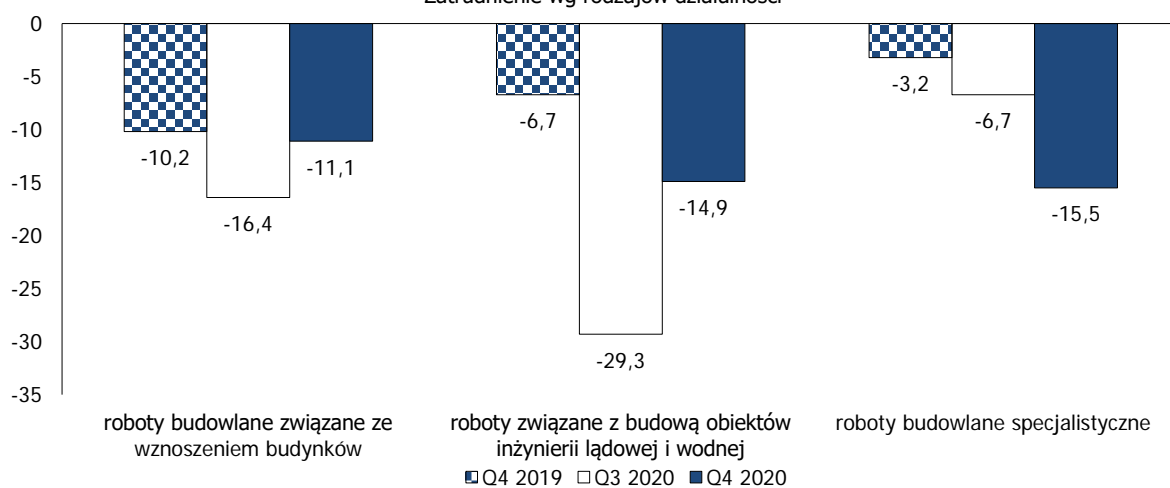
warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	9,9	4,4	4,7	10,7	8,6	3,3
2. brak zmiany	70,7	67,8	73,4	70,6	73,3	67,8
3. spadek	19,3	27,8	21,9	18,7	18,0	28,9
saldo (1.-3.)	-9,4	-23,4	-17,2	-8,0	-9,4	-25,6

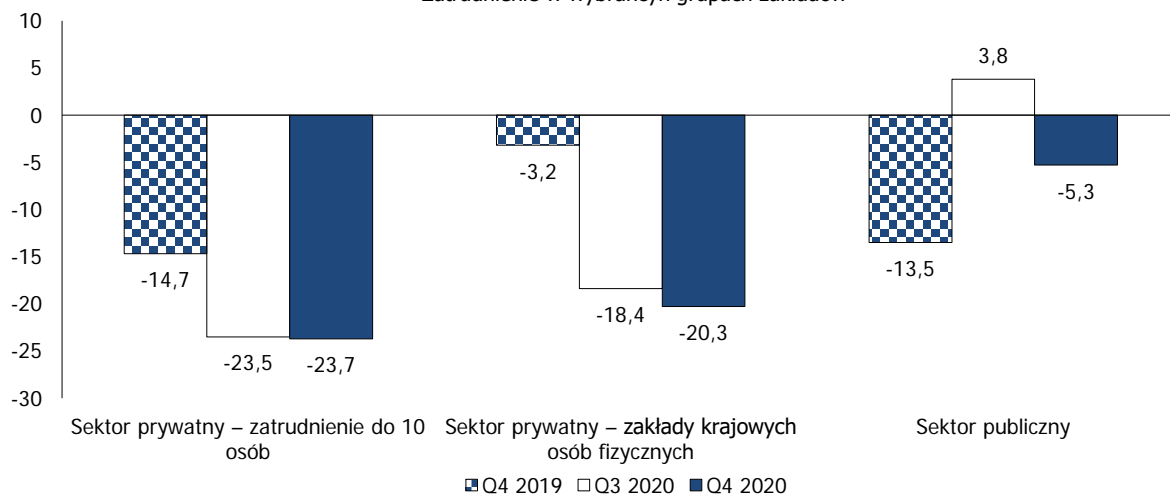
Zatrudnienie wg wielkości zatrudnienia

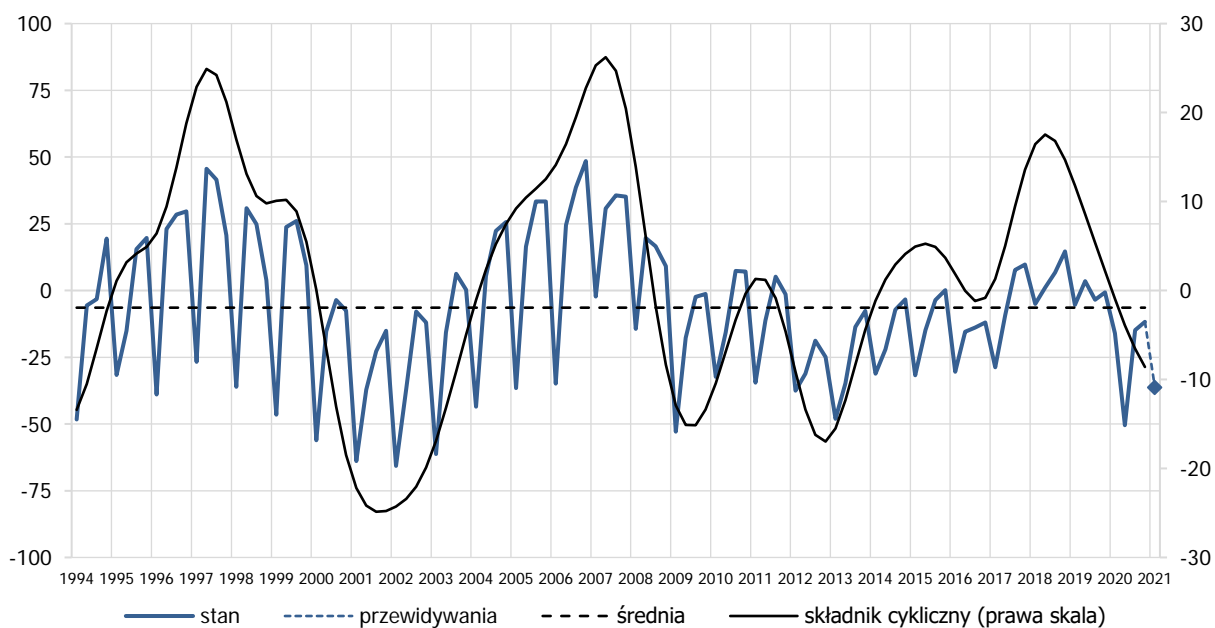
Zatrudnienie wg rodzajów działalności

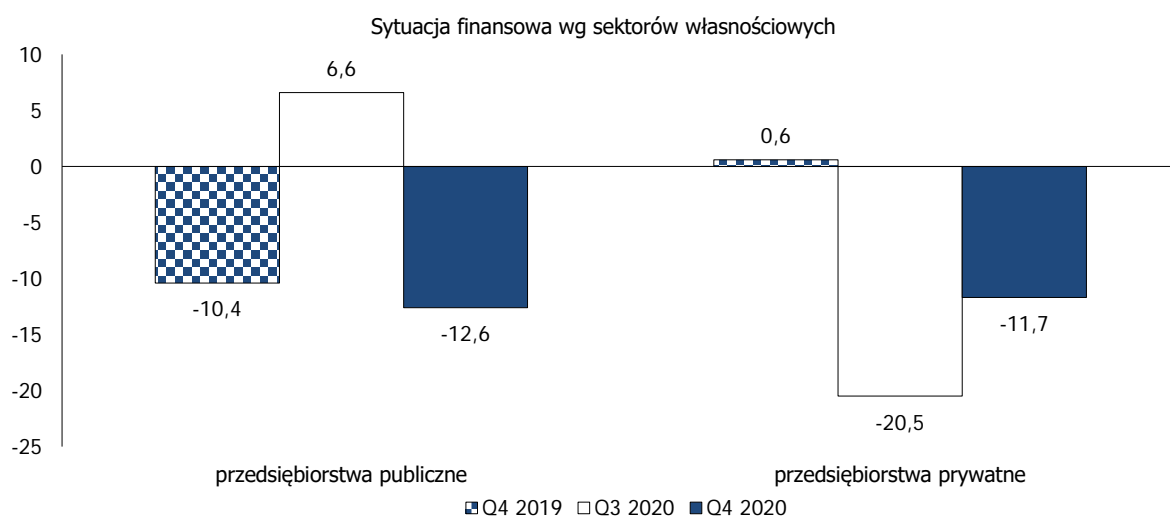
Zatrudnienie w wybranych grupach zakładów

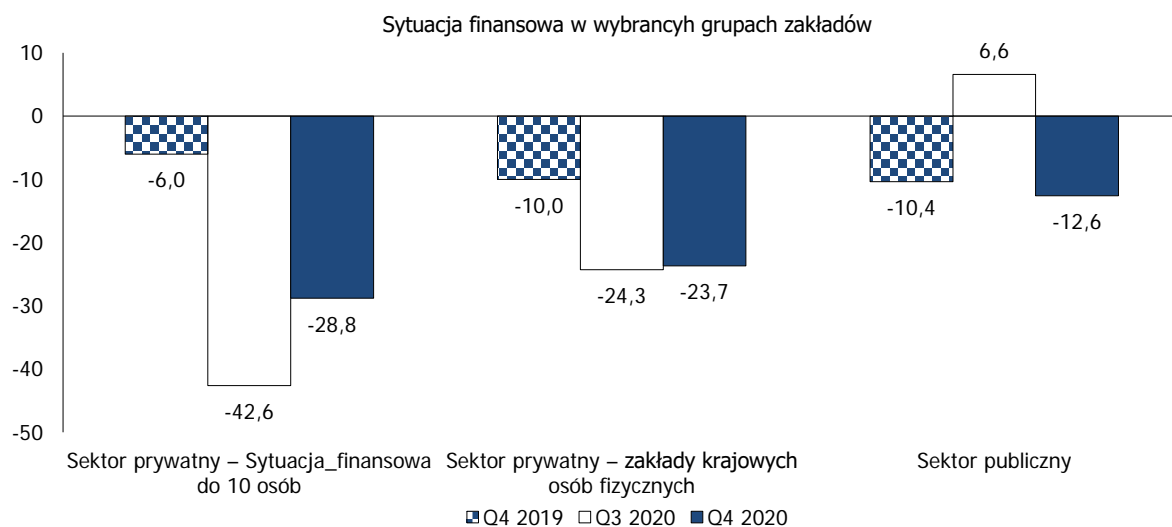
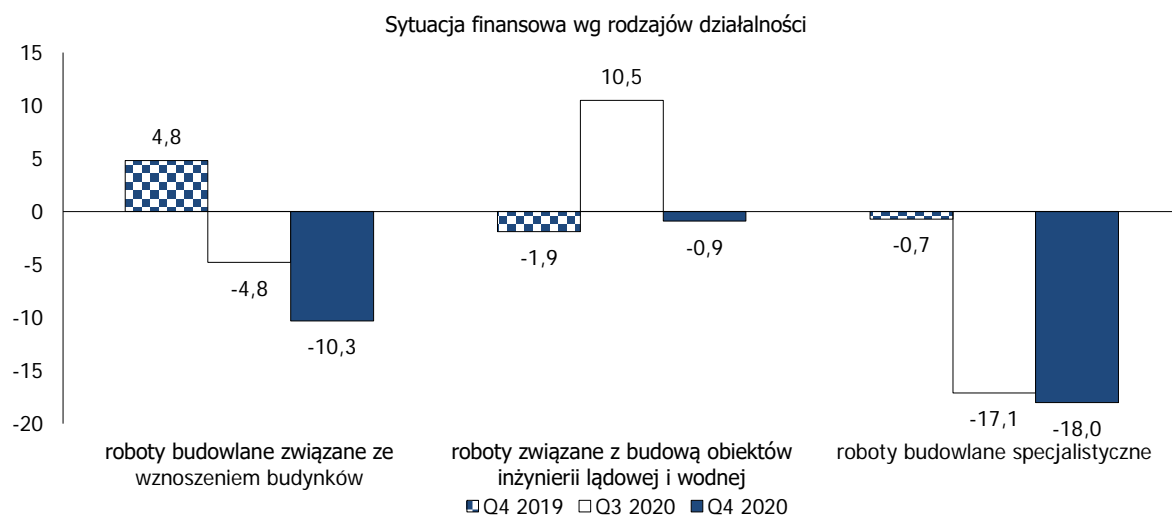
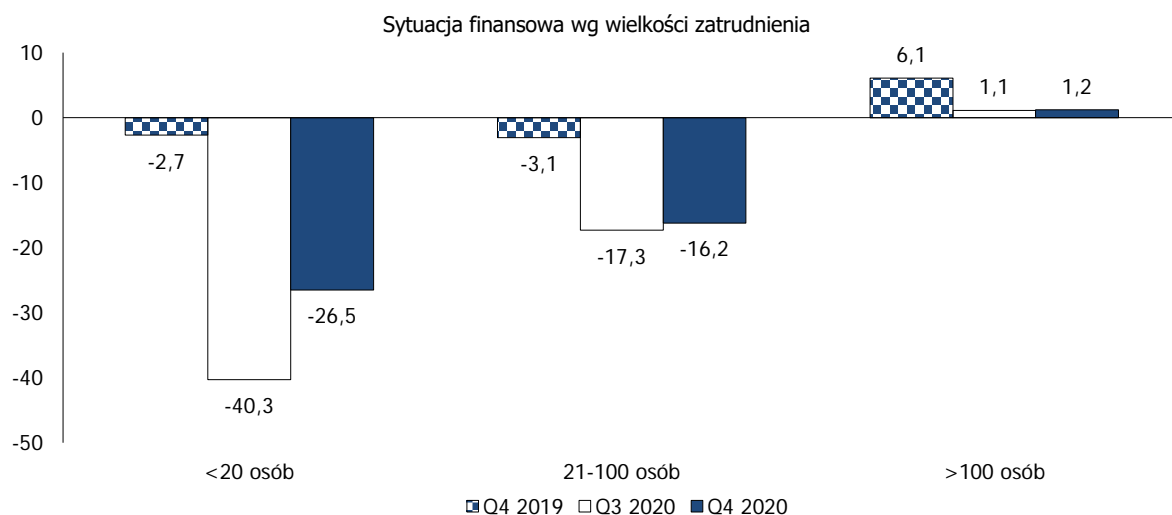

SYTUACJA FINANSOWA

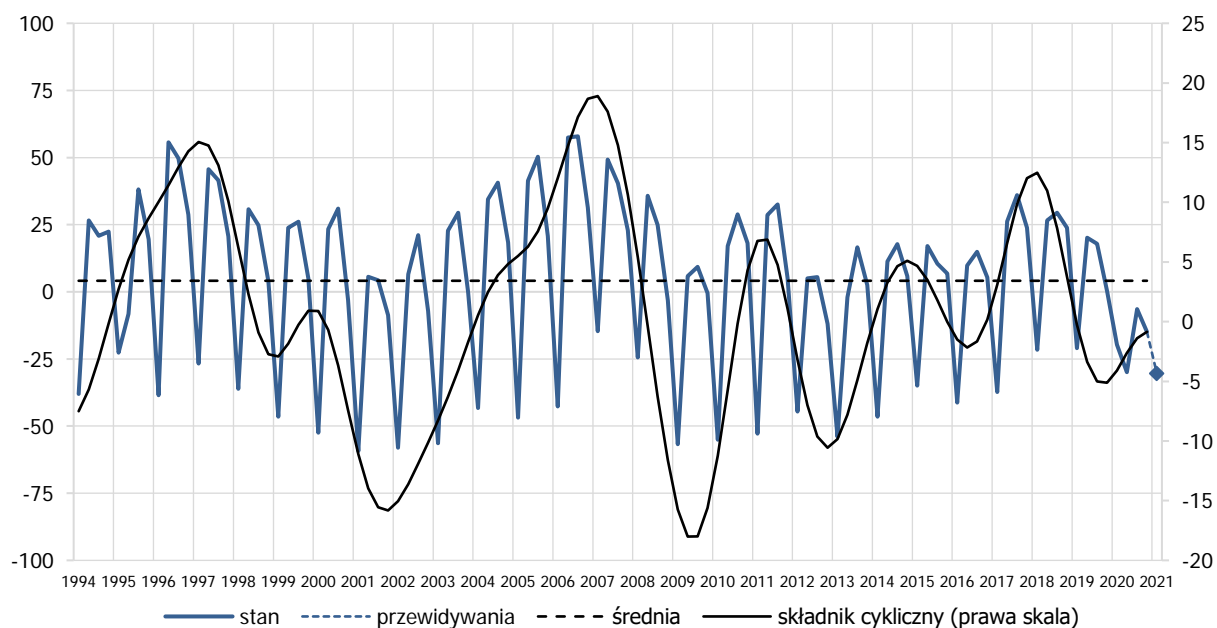

warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. poprawa	15,2	14,5	7,4	12,8	10,0	8,0
2. brak zmiany	68,9	54,9	34,7	59,7	68,3	47,6
3. pogorszenie	15,9	30,5	57,9	27,6	21,7	44,4
saldo (1.-3.)	-0,7	-16,0	-50,5	-14,8	-11,7	-36,4

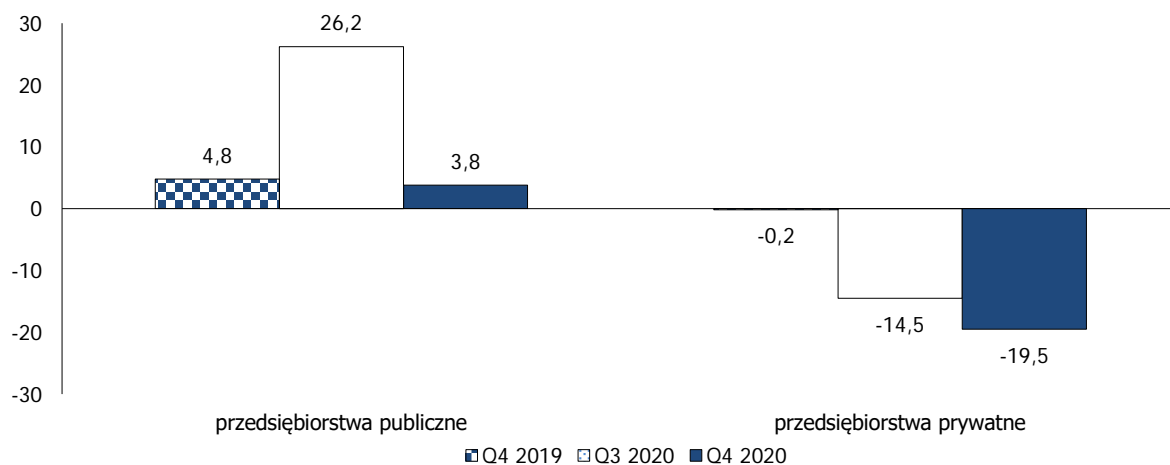

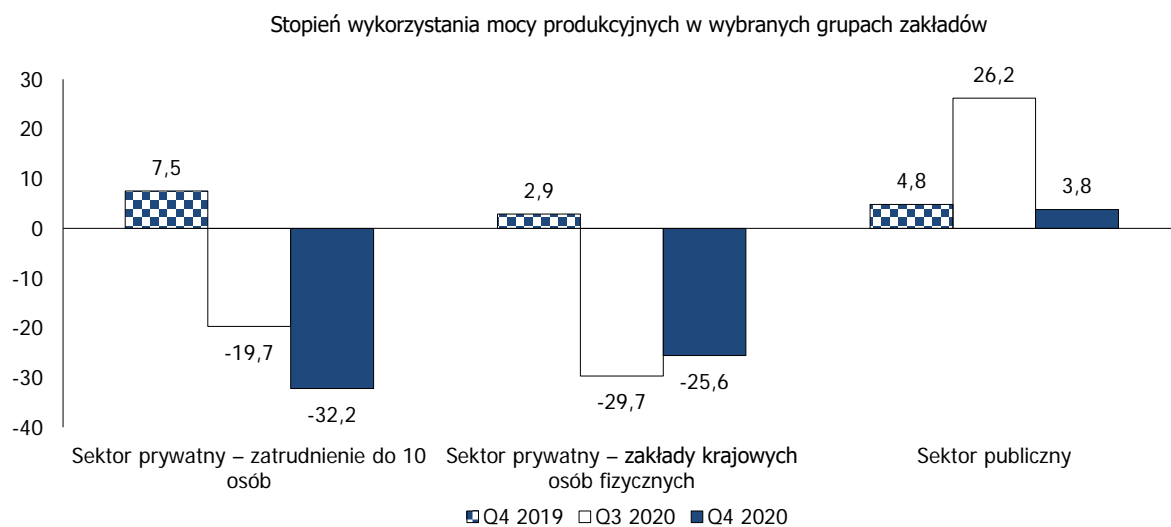
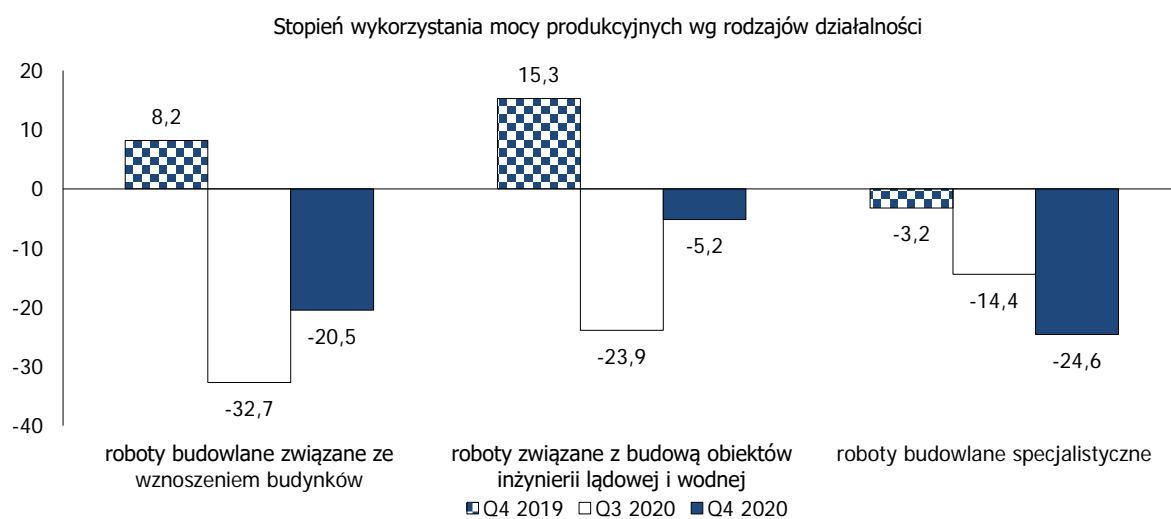
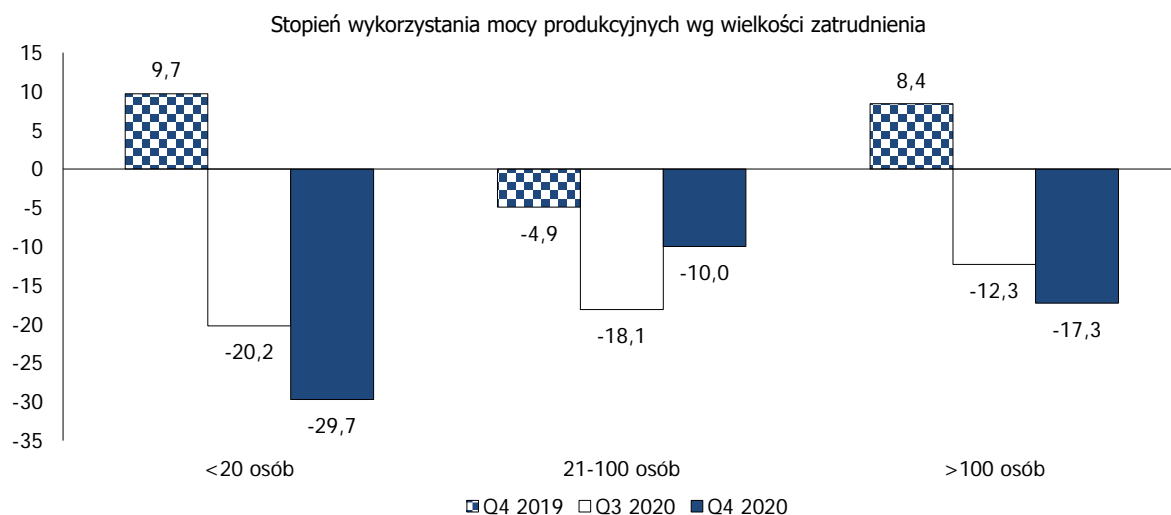
WYKORZYSTANIE MOCY PRODUKCYJNYCH

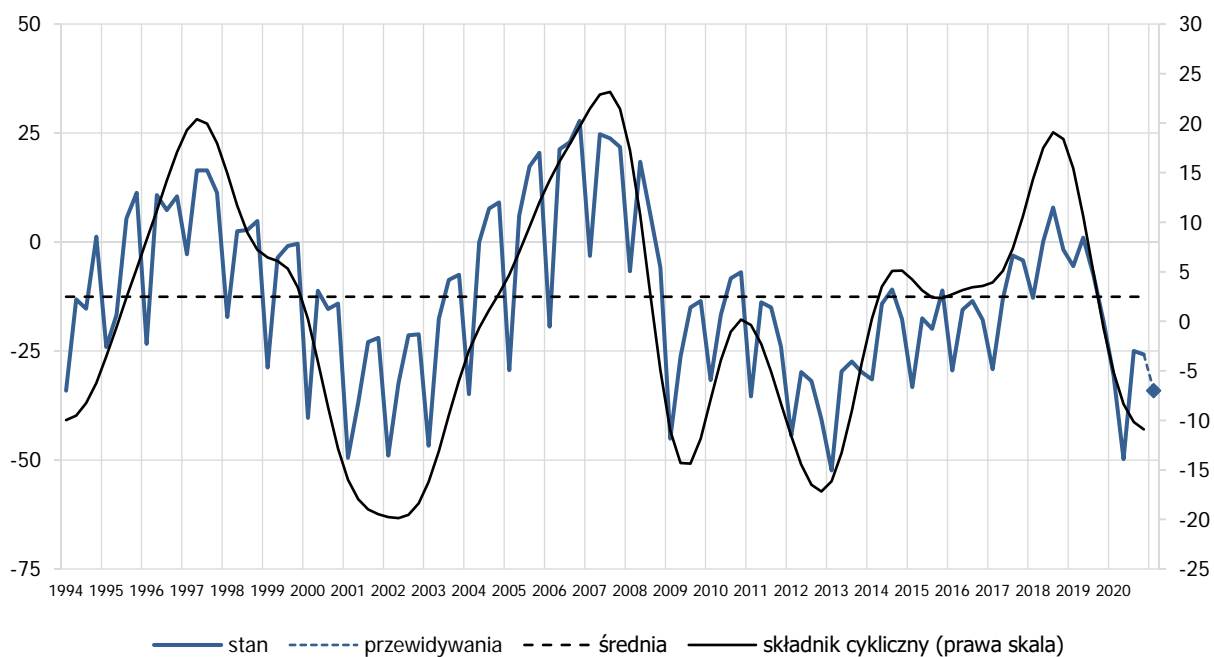
warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	17,4	11,4	11,0	20,3	11,8	8,6
2. brak zmiany	65,7	57,5	48,1	53,0	61,6	52,4
3. spadek	17,0	31,1	40,9	26,7	26,7	39,1
saldo (1.-3.)	0,4	-19,7	-29,9	-6,4	-14,9	-30,5

Stopień wykorzystania mocy produkcyjnych wg sektorów własnościowych

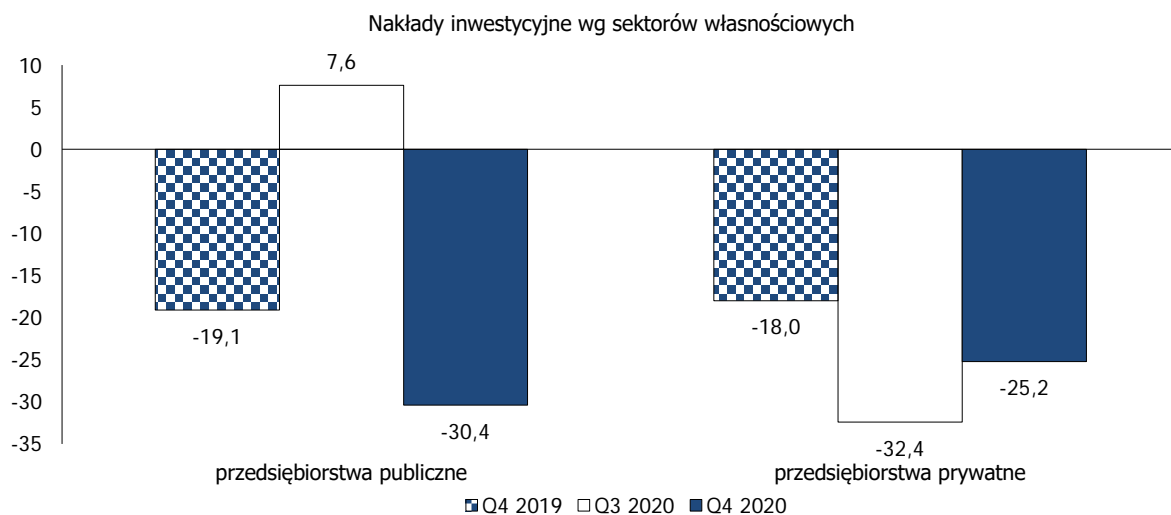

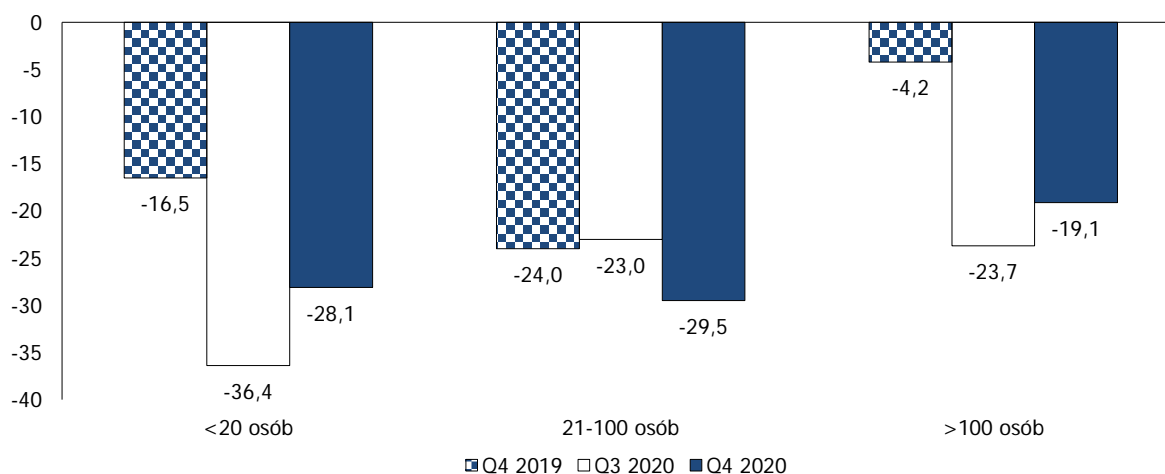
NAKLĄDY INWESTYCYJNE

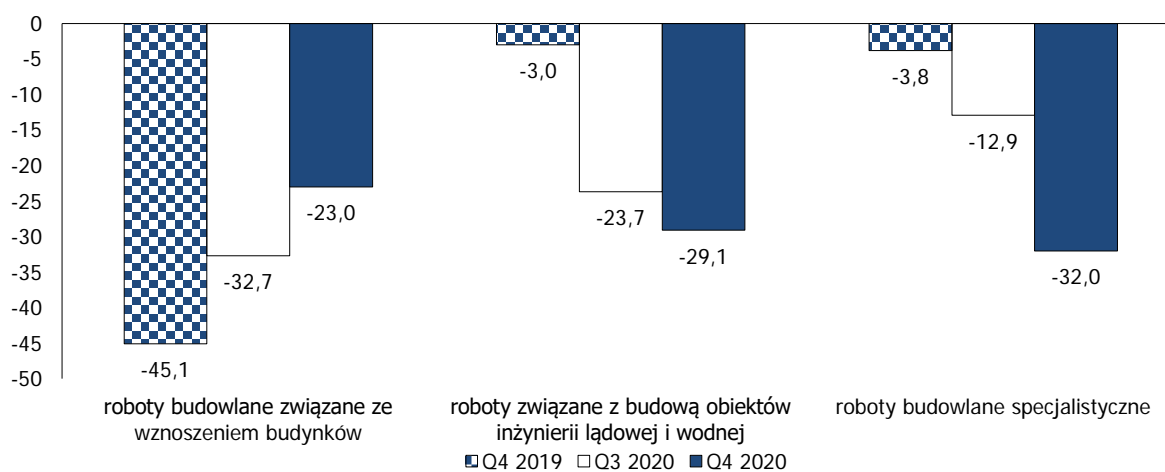
warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. wzrost	12,8	7,5	4,5	11,2	11,2	7,5
2. brak zmiany	56,5	54,4	41,1	52,6	51,7	50,9
3. spadek	30,8	38,2	54,3	36,2	37,0	41,6
saldo (1.-3.)	-18,0	-30,7	-49,8	-25,0	-25,8	-34,1

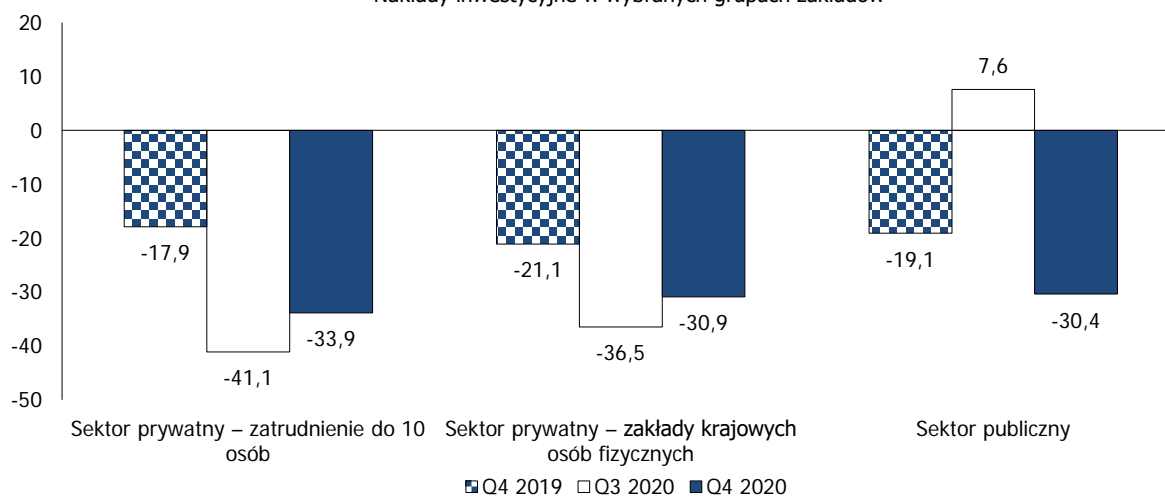
Nakłady inwestycyjne wg wielkości zatrudnienia

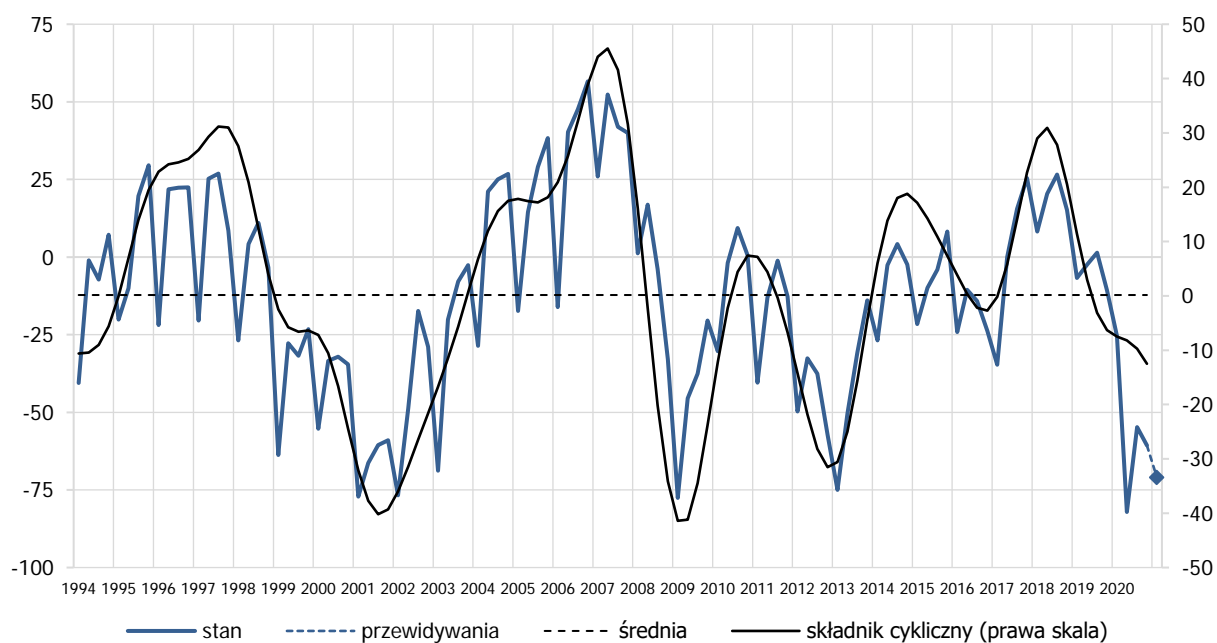
Nakłady inwestycyjne wg rodzajów działalności

Nakłady inwestycyjne w wybranych grupach zakładów

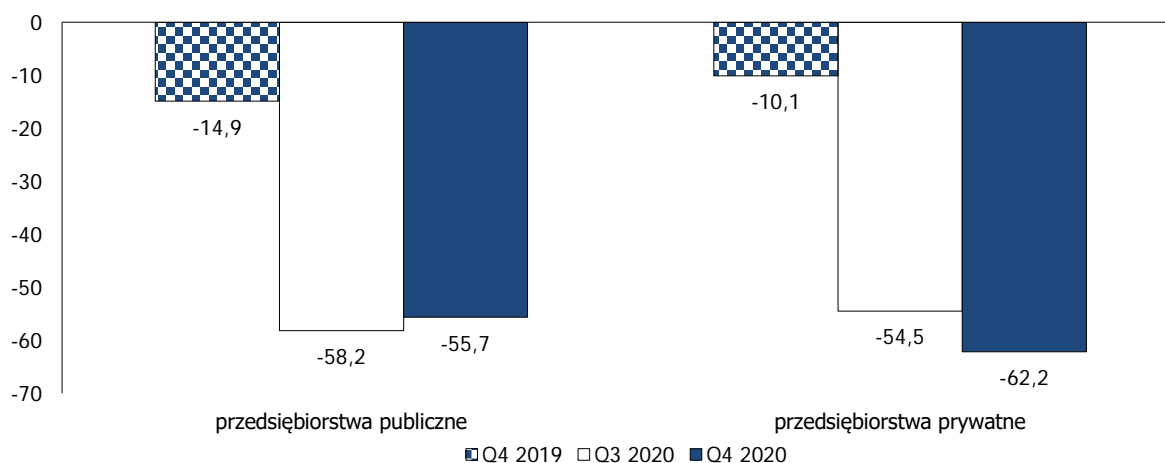

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W KRAJU

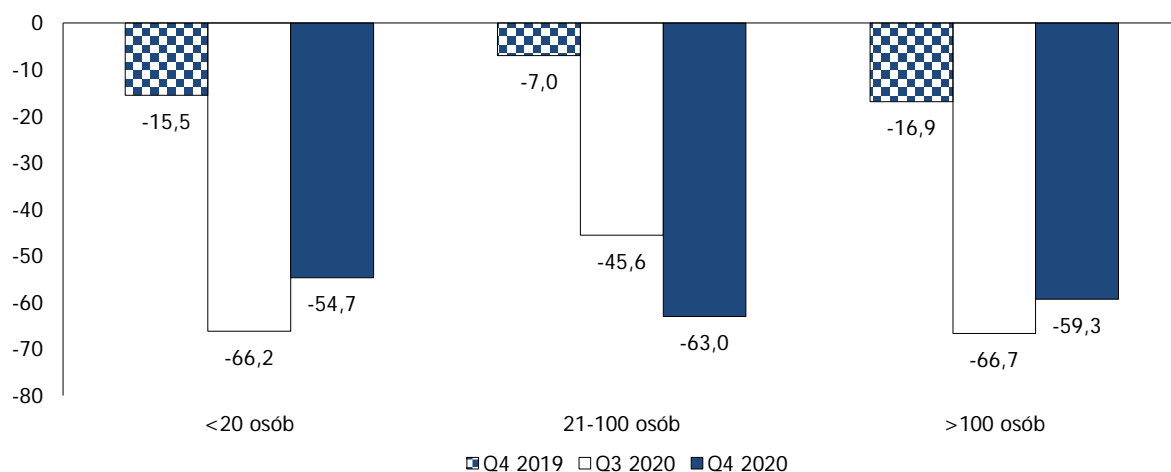

warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. poprawa	13,0	13,0	0,0	6,5	5,0	2,5
2. brak zmiany	63,3	48,6	17,9	32,2	29,3	24,0
3. pogorszenie	23,7	38,4	82,1	61,3	65,7	73,5
saldo (1.-3.)	-10,7	-25,4	-82,1	-54,8	-60,7	-71,0

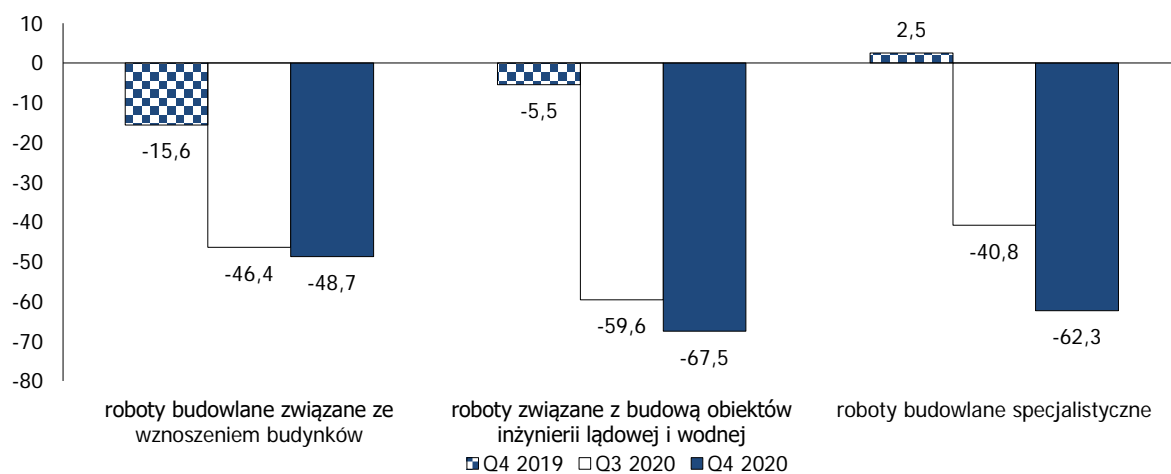
Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg sektorów własnościowych

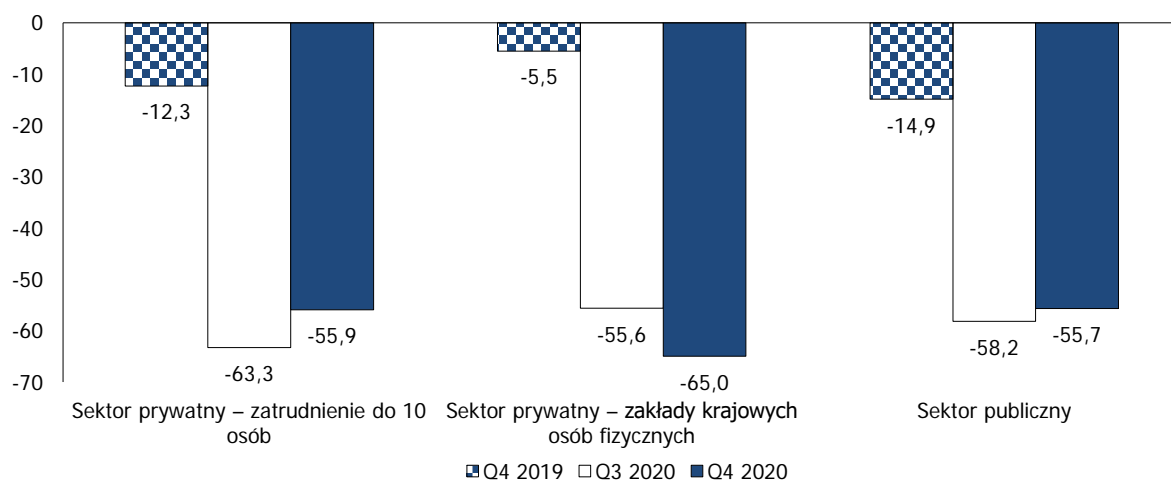
Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg wielkości zatrudnienia

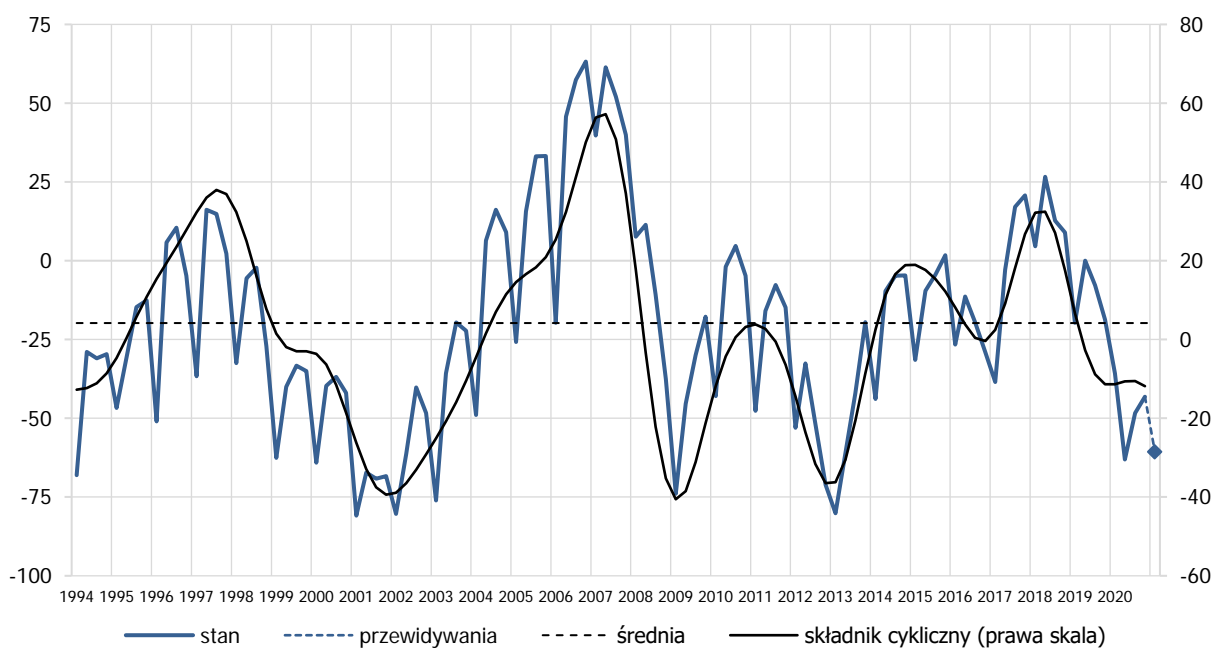
Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg rodzajów działalności

Ogólna sytuacja gospodarcza w wybranych grupach zakładów

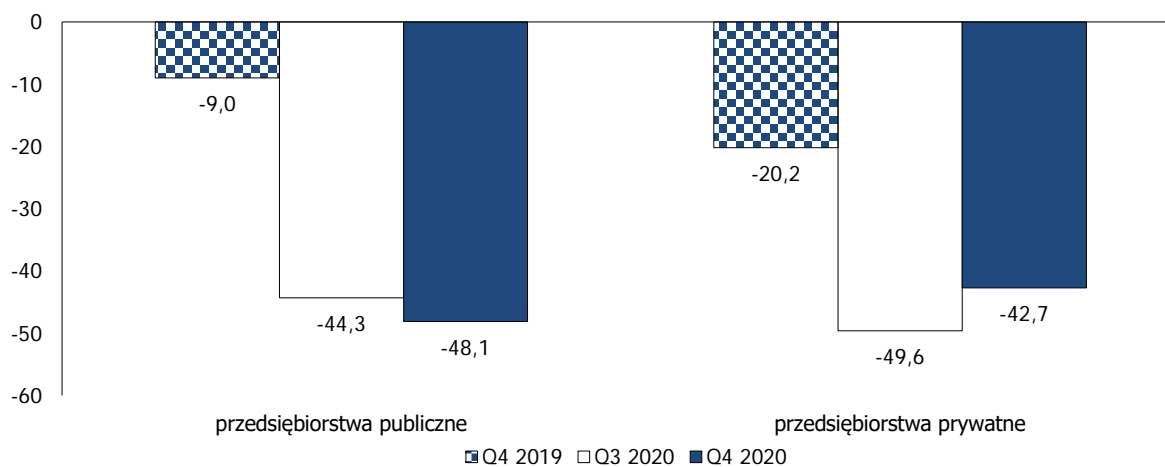

SYTUACJA BUDOWNICTWA

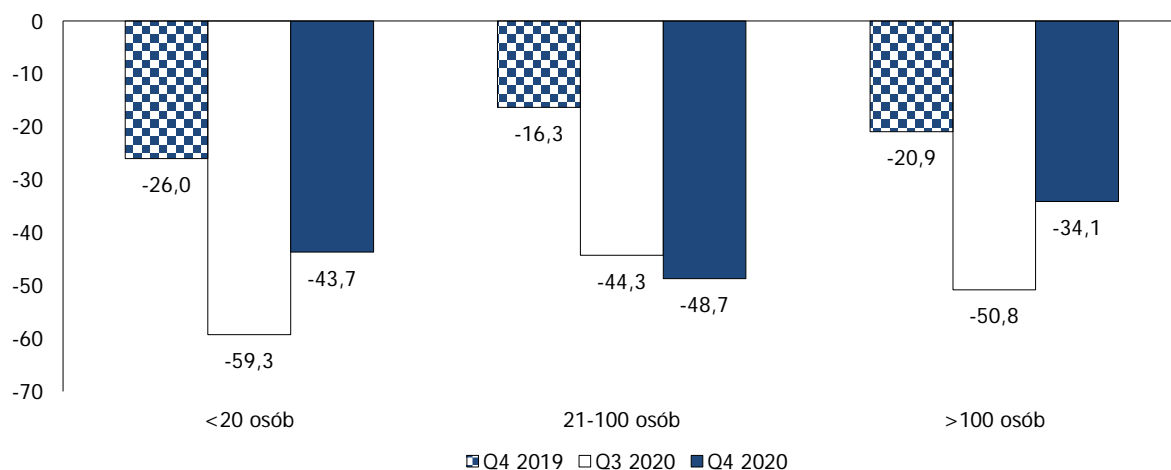

warianty odpowiedzi – odsetki	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	przewidywania
1. poprawa	12,5	9,7	1,4	6,7	3,6	2,1
2. brak zmiany	56,3	44,8	34,1	38,2	49,6	35,1
3. pogorszenie	31,2	45,5	64,5	55,0	46,8	62,8
saldo (1.-3.)	-18,7	-35,8	-63,1	-48,3	-43,2	-60,7

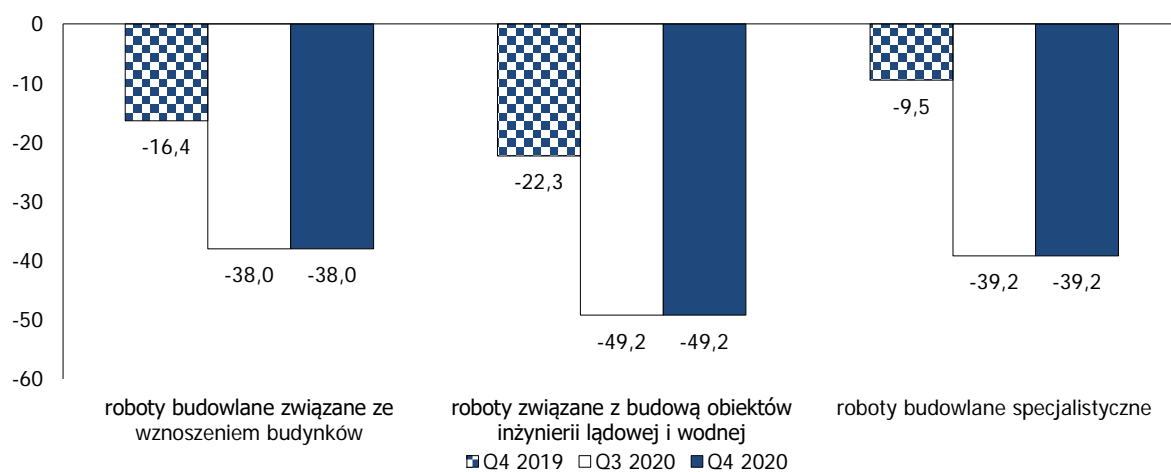
Sytuacja budownictwa wg sektorów własnościowych

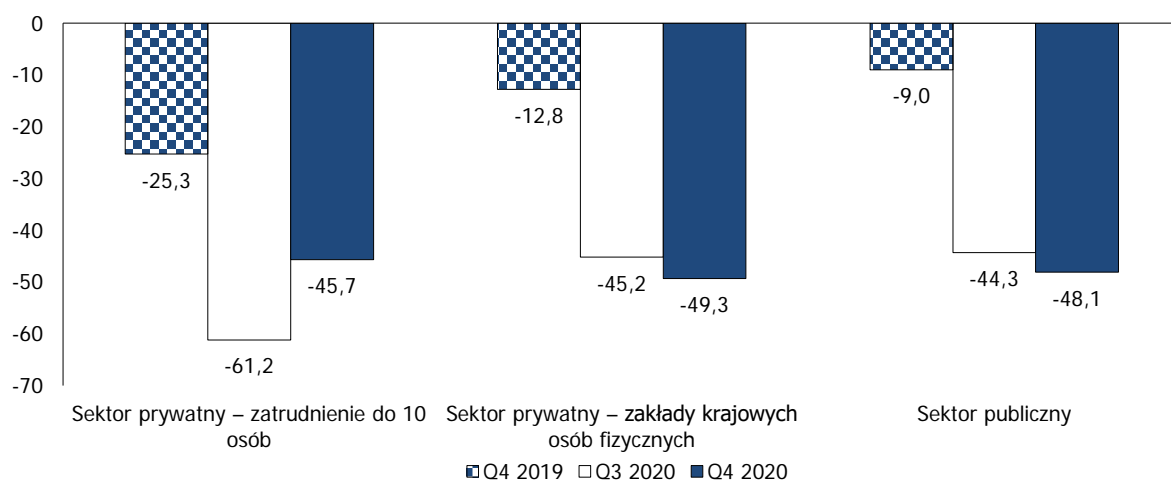
Sytuacja budownictwa wg wielkości zatrudnienia

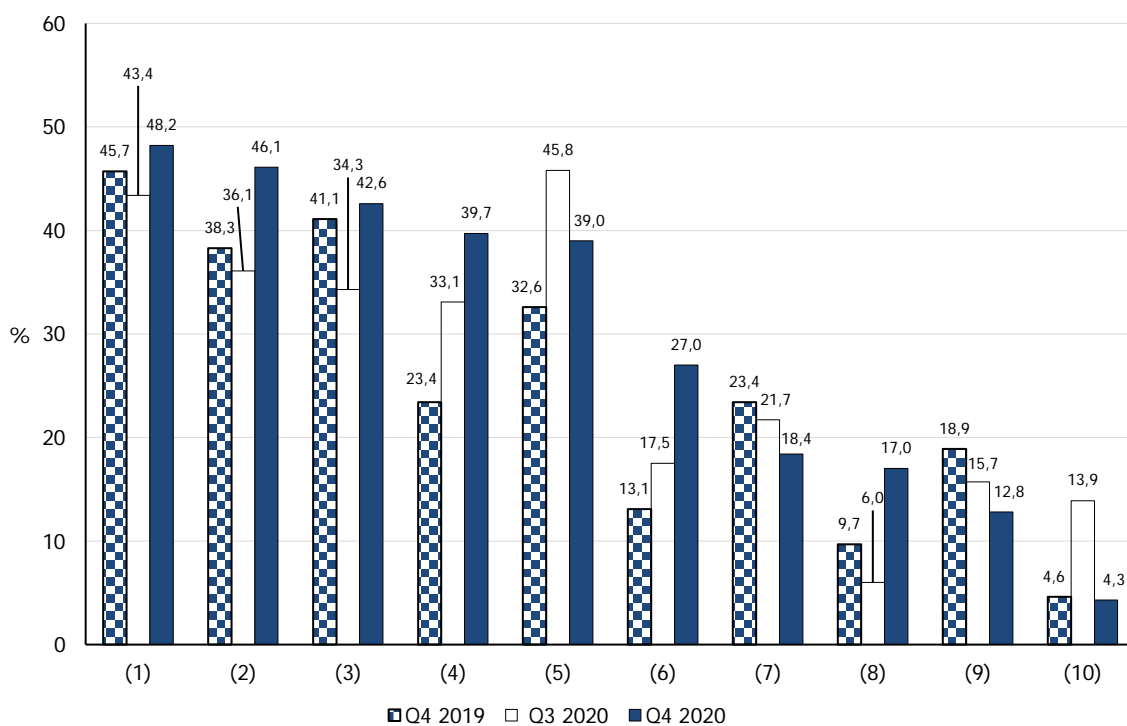
Sytuacja budownictwa wg rodzajów działalności

Sytuacja budownictwa w wybranych grupach zakładów

BARIERY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

- (1) konkurencja wewnątrz gałęzi
- (2) obciążenia podatkowe
- (3) niestabilność przepisów prawnych
- (4) ceny surowców i materiałów
- (5) niedostateczny popyt
- (6) zatory płatnicze
- (7) niekorzystne warunki pogodowe
- (8) inne
- (9) trudności w uzyskaniu kredytu
- (10) nie ma barier